

VÁRNEGYED

Budai Vár • Gellérthegy • Krisztinaváros • Tabán • Víziváros

EMLÉKET HAGYNI MAGAD UTÁN

Imre Géza olimpiai ezüst- és bronzérmes párbajtőröző

10. oldal

**HAJLÉKTALANTANYA
A CSALOGÁNY
UTCÁBAN**

7. oldal

**ISMÉT DÜBÖRÖG
A TURIZMUS
A VÁRBAN**

18. oldal

**ANIMÁCIÓS FILM
KÉSZÜL A TÖRÖK
KORI PEST-BUDÁRÓL**

24. oldal

NYÁRI KONCERTEK A VIRÁG BENEDEK HÁZ UDVARÁN

07.31.
19:00

Ephemere

08.02.
20:00

Messissippi

08.06.
19:00

Misztrál együttes

08.07.
19:00

Cseh Tamás Projekt

08.09.
19:30

Nagy Emma Quintet

08.14.
19:00

Platon Karataev duó

1013 Budapest, Döbrentei utca 9.
További részletek a www.maraikult.hu weboldalon.

Turiszt menni Vár

A középkori Európában az utazót nagy kíváncsisággal vette körül a helyi nép, órakon át, de akár napokig is marasztalták a messziről jött idegent, hogy meséljen saját országáról – már ha akadt közös nyelv, amin megértették egymást. Hasonlóképpen élvezettel lehet olvasni a korabeli útleírásokat, utazóregényeket is, például a XVII. századi német Simplicissimus kalandjait Felvidéken, aki hirtelen elhatározásból lett hegyvidéki turista, és megmászta a Tatra csúcsait. Máskor meg viccből hordóba zárták a hegyvidéki rablók valahol Sáros vármegyében. De nevezetes a még régebben élt Szepsi Csombor Márton nagy nyugat-európai körútja is, amelynek élményeit Europica Varietas című művében örökítette meg. Egyszóval egy másik ország felfedezése, más emberek, ízek megismerése nagyon is emberi tulajdonság, amit a kíváncsiság, kalandvágy, élménykeresés vezérel.

Amikor a Budavári Siklónál sorban álló, vagy a várbuszhoz igyekvő turistákat nézem, eszembe jut, hogy nekem most inkább Palermóban, Prágában, Krakkóban, vagy főképp az olimpiai lázban égő Párizsban kéne lennem. Mert én is kíváncsi vagyok, én is új meg új élményekre vágyom, én is szeretnék vicces, jópofa emberekkel megismerkedni – persze a hordóba zárás szokását kivéve.

Az idegenforgalmi idény csúcán, nyáron természetes módon felvetődik a kérdés, hogy telített-e már Budapest, vagy kényelmesen elbír még több turistát. Ez egyszerre szubjektív és objektív kérdés, hiszen akinél az ablaka alatt vonulnak vagy várakoznak a turistacsoportok, az joggal borul ki az állandó jöves-menés miatt. A turisztikai szolgáltatók és kereskedők pedig azt mondhatják, hogy idén kevesebb látogató érkezett ide vagy oda, és nem költenek annyit, mint tavaly.

Ha azt kérdezzük, mégis mi a jó abban, hogy valaki építési kordonok közé passzírozódva kutyagol el a tűző napon a Turul-szoborhoz, a Budavári Palotához, akkor rossz a kérdésünk. Mert a turista egyszer van itt, és élményt, emlékeket, Instagram-posztot akar, ha már idáig eljött. De ahol – mint például Madridban, Mallorcán – már tüntetéseket rendeznek a lakosok a túlzott turizmus ellen, ott komoly a baj. A Szentháromság téren természetesen nehéz elhinni, hogy sokkal több utazót is fogadhatna Budapest, de a szakma azt mondja, akadnak még kihasználatlan lehetőségeink. A várost ugyanakkor úgy kell fejleszteni, – és ez most egy megfontolandó javaslat a régi-új fővárosi vezetés irányában is –, hogy a benne élők érdekeit sose szolgáltassa ki az idegenforgalmi szektor kénye-kedvének.

Kuthi Áron
főszerkesztő

Impresszum

A BUDAPEST I. KERÜLET

BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT LAPJA

Kiadó: Budavári Média és Városmarketing Kft.

Szerkesztőség: 1011 Budapest, Szilágyi Dezső tér 4.

Telefon: +36-1/611-6493

Írjon nekünk: info@varnegyed.hu

Hirdetés: hirdetes@varnegyed.hu

ISSN 2060-6303

VÁRNEGYED
Budai Vár • Gellérthegy • Krisztinaváros • Tabán • Viziváros

Főszerkesztő: Kuthi Áron

Munkatársak: Balogh Roland, Schmidt Gábor,
Szilléry Éva, Tari Tamás

Fotó: Kocsis Attila, Kőrösi Tamás, Tóth Tibor

Nyomdai előkészítés: Crood Comp

Nyomda: Mediaworks Hungary Zrt.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk
vissza! Minden jog fenntartva!

Megjelenik 18000 példányban.

Padfestés a Horváth-kertben

A Horváth-kerti játszótér melletti padok felújítását kezdeményezte közösségi összefogással a Magyar Kétfarkú Kutya Párt és Nánásiné Abonyi Gyöngyi, a párt leendő kerületi képviselője. A nyolcvanas évek formavilágát idéző kopott utcabútorok rendbetételéhez a helyi Fidesz is csatlakozott. Böröcz László leendő polgármester az akcióról úgy nyilatkozott, hogy októbertől már nem lesz szükség ilyen kezdeményezésekre, az önkormányzat maga gondoskodik majd a játszótérek, parkok, közbútorok rendben tartásáról az I. kerületben. Molnár Gábor, a 2. egyéni választókerület nyertes képviselője az akciót így kommentálta: „Jó volt munka közben megismerkedni képviselő asszonnyal és csapatával. Soha ne legyen kellemetlenebb meglepetés a kerületben.” Gulyás Gergely Kristóf úgy

Pártokon átívelő közösségi padfelújítás: Nánásiné Abonyi Gyöngyi (balra) kutyapárti politikus és aktivistái, valamint a kerületi Fidesz képviselői fogtak össze *Fotók: Facebook*

kommentált: „ami a kerületet szebbé teszi, abban mindig segítünk.” Az önkormányzat 35 millió forintot szavazott meg tavasszal a Horváth-kert fejlesztésére.

Nánásiné Abonyi Gyöngyi utólag azt írta a Facebookon, meglepődött, hogy a padfelújító akcióra „a fél helyi Fidesz csapat betoppant, de hát ez egy nyílt esemény volt, és nekem nem szokásom munkát megtagadni senkitől.”

Várnegyed

A padok újrafestése csak felületi kezelés, átfogó felújításra van szükség. Böröcz László leendő polgármesterhez (középen) épp arra járó kerületiek is csatlakoztak

Nincs több tolatás a Bécsi kapu téren

Bankkártyaterminált szerelt a Vár északi, Bécsi kapu téri sorompós kijáratához a Budavári Kapu Kft, így aki csak a sorompó előtt szembesül azzal, hogy parkolása árát előzőleg fizető automatánál kellett volna kiegyenlítenie, az most már a kijáratnál is fizethet. Ezzel egy gyakori, kellemetlen jelenség szűnik meg, ugyanis miután a nem fizető autós előtt értelemszerűen nem nyílt ki a sorompó, neki és a mögötte felsorakozott járműveknek tolatásba kellett kezdeniük. Ezzel rendszerint a vári busz is hosszú vesztéglésre

volt kárhozható. A tolatás annyira gyakori volt, hogy a buszok nem egyszer inkább a közeli megállóban várakoztak addig, amíg a kapu alatti dugó megszűnt.

KÁ

Újra üzembiztosan működnek a liftek

Az utóbbi időben többször is elromlottak a Budai Várba vezető liftek. Az üzemmimaradás a Bécsi kapu téri Murád, a Tóth Árpád sétányon lévő Gránit, és a Hilton melletti Iskola Liftet is érintette. A folyamatos és biztonságos üzemelés érdekében a felvonó nagyszabású felülvizsgálatát, a teljes vezérléscseréjét a Budavári Kapu Kft. végezte el. A Murád Lift sérült üvegajtáját is kicserélték. A lifteket 2015-ben állították üzembe, és a nap 24 órájában díjmentesen használhatók.

-vn

Hol vannak a köztéri kamerák?

Bár már 2020-ban döntött a budavári képviselő-testület az I. kerületi térfigyelő kamerarendszer bővítéséről, a fejlesztés három év csúszás után csak most indulhatott el. A testület döntése szerint bruttó 130 millió forintból nyolc helyszínen lecserélik a régi berendezéseket, új kamerákat pedig további 19 ponton helyeznek el.

Gulyás Gergely Kristóf, a budavári önkormányzat gazdasági és jogi bizottságának fideszes elnöke a Várnegyednek ezzel kapcsolatban elmondta: a kamerarendszer bővítéséről korábban egyhangúlag döntött a képviselő-testület, de azt a jelenlegi városvezetés nem tudta megvalósítani. Miután a polgári oldal 2022-ben többségbe került a testületben, megszürették a közbeszerzést, amelyet végül tavaly írtak ki, és azóta eredményesen lezárult. Az új kamerák kiépítése idén megtörténik – tette hozzá.

Cserélik a kamerákat egyebek mellett a Dísz téren, a Szentháromság téren, a Clark Ádám téren és a Lovas úti parkolóban. Ezek a helyszíneket lesznek új térfigyelő kamerák: Attila út – Körmöci utca sarok; Corvin tér; Szabó Ilonka utca – Kagyló utca sarok; Batthyány u. (a Vízi-városi Klub mellett, valamint a Fiáth Já-

Fotó: Balogh Roland

nos utcai saroknál), Bécsi kapu tér; az Úri utca – Szentháromság utca kereszteződése; Bem rakpart – Halász utca kereszteződése; Csalogány utca – Fazekas utca kereszteződése; Iskola utca – Gyorskocsi utca – Markovits Iván utca kereszteződése; Várfok utca – Batthyány utca; Zsolt utca – Aladár u. kereszteződése; Döbrentei tér – Szent Gellért rakpart – Rudas fürdő – Romkert; Hegyalja út – Sánc utca kereszteződése; Ybl Miklós tér – Lánchíd utca találkozása; Márvány utca – Kuny Domokos utca – Győző utca kereszteződése; Mészáros utca – Kosciuszko Tádé utca kereszteződése; Clark Ádám tér parkoló; Hegyalja út – Krisztina krt. – Szent Gellért rakpart kereszteződése. A fejlesztés részeként az I. kerületi rendőrkapitányságnak is biztosítanak egy nagy méretű munkamonitort.

SG

Panaszkodnak a buszokra a Naphegyen és az Attila úton

Zavarja a Naphegy téren és környékén élőket, hogy gyakran járó motorral várakoznak a buszok a 178-as ottani végállomásánál – többen is panaszkodtak erre a helyi internetes csoportokban. A Várnegyed megkereste az ügyben a Budapesti Közlekedési Központot (BKK). A cég válasza szerint hozzájuk hivatalos panasz idén még nem érkezett ez ügyben. Mint írták, „a szolgáltatókkal együttműködve vizsgáljuk, hogyan lehet csökkenteni a végállomási tartózkodásokat és tárolásokat, ezzel mérsékelni azok zavaró hatását. Fontos a sofőrök képzése is, oktatásuk során kiemelt figyelmet fordítanak a szolgáltatók a környezetterhelési probléma megismertetésére. Rendszeresen ellenőrizzük, hogy a buszok nem járatják-e indokolatlanul a motorjaikat a végállomásokon.” Lapunknak megküldött válaszában a tömegközlekedési cég azt írta,

hogy a szolgáltatóknál belső szabályok határozzák meg, mikor járathatják a motort. Ez függ a forgalmi körülményektől, az utastér hőmérsékletének biztosításától, valamint különféle elkerülhetetlen műszaki okoktól (például motor regenerálása). „A szolgáltatók szűrőpróbaszerűen ellenőrzik a szabályok betartását” – közölte a BKK.

A buszokkal a kerület más részén is meggyűlik a lakosok baja. Az Attila út Dózsa György téri szakaszánál gyakran okoznak fennakadásokat a turistákat a Várhoz szállító buszok. Itt a gyakori helycsere, ki- és beparkolás naponta okoz dugókat, ellehetetlenítve a Széll Kálmán tér felé tartó forgalmat. A kialakított buszparkoló egyáltalán nem alkalmas ennyi jármű fogadására. A BKK járatai gyakran saját megállójukba sem tudnak beállni.

VN

Polgármesterek a zamárdi üdülőben

A Budavári Önkormányzat Zamárdiban található vízparti üdülőjében tett látogatást a múlt hónapban V. Naszályi Márta, aki a felújítás utáni első turnusban érkezett I. kerületi Idősek Klubjainak tagjaival találkozott. A renoválás keretében a szobák új nyílászárókat, burkolatokat, festést és modern bútorokat kaptak. A vízpartra vezető úton immár fából készült öltöző és zuhany is található.

A turnusokra ugyanakkor nem jelentkezett elegendő I. kerületi lakos, így az önkormányzat külsősök részére is meghirdetett három turnust, valamivel magasabb árfekvésben. A nyaralási lehető-

A felújítás után modern körülmények között nyaralhatnak a kerületiek. A zamárdi üdülőben Böröcz László (fent) és V. Naszályi Márta (balra) is látogatást tett

Fotók: Facebook

ség kiírásának kései időzítése már tavaly is probléma volt, és ezt akkor testületi ülésen szóvá is tette Fazekas Csilla, a Népjóléti, Oktatási, Kulturális és Sportbizottság elnöke. A kormánypárti politikus szerint ahhoz, hogy a családok átgondoltan tervezhessék a nyarat, sokkal előbb

kellene nyilvánosan elérhetővé tenni a lehetőséget.

Az üdülőbe ellátogatott Böröcz László is, aki megerősítette, hogy az egyes turnusokat már az adott év elején érdemes lenne meghirdetni, hogy könnyebben tervezhetővé váljon a nyaralás. **VN**

IGAZGATÁSI SZÜNET

A Budavári Polgármesteri Hivatal
2024. július 29-től augusztus 9-ig zárva tart,
a hivatalban szünetel az ügyfélfogadás, a szakirodák
és az ügyfélszolgálati irodák is zárva tartanak.
Az anyakönyvvezetők kizárólag a születések és halálesetek
anyakönyvezése érdekében ügyeletet tartanak:
2024. július 30. (kedd), 9-12 óra;
augusztus 8. (csütörtök), 9-12 óra.

Az igazgatási szünet a Közterület-felügyeleti Iroda
munkarendjét nem érinti.

PÉNTEKENKÉNT HOME OFFICE

A Polgármesteri Hivatal munkatársai augusztus
31-ig minden héten pénteken otthonról dolgoz-
nak. Ezeken a napokon csak az Attila úti Ügyfél-
szolgálati Iroda tart nyitva. Itt csak iratleadásra és
parkolási engedély ügyintézésére van lehetőség.

Általános ügyfélszolgálat
péntekenként:
ugyfelszolgalat@budavar.hu
+36-20/212-8759
+36-20/408-7328

Anyakönyvvezetők
péntekenként:
anyakonyv@budavar.hu
+36-20/257-2446
+36-20/414-1116

Fotók: Vármedgyed

Hajléktalanok tanyájává vált a foghíjtelek a Csalogány utcában

Ezúttal a Csalogány utca 38. szám alatti üres telken okoznak problémát a hajléktalanok az I. kerületben. A hosszú ideje beépítetlen területen megjelent hivatlan látogatók rendszeresen a telken végzik el kisebb-nagyobb dolgukat, de szemetet is hagynak maguk után. A környéken élők aggódnak, hogy hamarosan a rágcsálók és a rovarok is megjelennek a szomszédban.

Méretes bálványfák, a magas kerítésre felfutó borostyán és égbeszökő tűzfalak diszkrét ölelésében bújik meg a Csalogány utca 38. szám alatti üres telek, a Vándor utcai lépcső mellett. Ha a növényzet foghíjain át nem is látszanának az elvadult állapotok, a 40 fokos hőség által felerősített szagok akkor sem hagynának kétséget az arra járókban: itt valami bűzlik.

Ha körbejárjuk a területet, hamar ráakadunk a masszív kapuval védett telek „biztonsági résére”: a Hattyú utca 13. mögött valakik kibontották a drótkerítést. Épp csak nyíra, hogy egy ember négykézláb átférhessen a lyukon. A szemettel bőven szegélyezett „bejárattól” pedig látványos ösvény vezet a tikkadt kórók között a telek szemközti sarkába. Kívülről megállapítható, hogy egy szintén hulladékkal körülvett matrachoz.

„Éjjel 11-kor rendszeresen itt végzik a dolgukat és szemetelnek” – árulta el érdeklődésünkre a környék egyik lakója, aki szerint három hajléktalan hosszú hónapok óta, többek között véccéne használja a gondozatlan területet. Hozzátette: „A teleknek van tulajdonosa, annak kellene rendet tartania.”

Egy másik, neve elhallgatását kérő kerületitől megtudtuk, hogy a kéretlen jövevények ugyan nem hangoskodnak, de a szemet miatt ő is aggódik: „Ebben a hőségben azonnal jönni fognak a patkányok és a csótányok a sok limlomra, amit idehurcolnak. A bűzről nem is szólva.” A környéken élő lakosok azt is elárulták, hogy pár hónapja az önkormányzat már felszólította a tulajdonost, hogy tegyen ellenlépéseket: „Akkor úgy-ahogy lenyírták a fűvet, de más, érdemi dolog nem történt. Én nem akarok szólni a rendőrségnek, mert sajnálom ezeket a szerencsétleneket, de az önkormányzatnak igenis dolga lenne, hogy gátat

Nagy a kontraszt a szemközti új építésű, többfunkciós házzal

szabjon az ilyesminek és megelőzze az egészségügyi kockázatot itt, a város szívében” – mondta méltatlankodva az egyik férfi. Természetesen az ügyben megkerestük az önkormányzatot is, ám Czukkerné dr. Pintér Erzsébet jegyzőtől lapzártánkig nem kaptunk választ kérdéseinkre.

„Segítő, de határozott fellépésre van szükség” – fogalmazott megkeresésünkre Fazekas Csilla, a körzet megválasztott önkormányzati képviselője, aki elfogadhatatlannak nevezte, hogy

AZ I. KERÜLET NEM BORDÉLYHÁZ

Július 18-án ismét nyilvános szexuális aktust folytatott két személy, ezúttal a Batthyány és Toldy Ferenc utca sarkán lévő zöld területen. Böröcz László megválasztott polgármester lakossági jelzés alapján értesítette a rendőröket, akik azonnal intézkedtek az ügyben. A Fidesz politikusa közölte: „Az I. kerület nem bordélyház! Októbertől a megújult közterület-felügyelet a rendőrséggel közösen fogja vigyázni családjaink nyugalma, és megszüntetjük a sorozatos közszeméremiséteket.”

egyese Budapest történelmi közterein, parkjaiban végezzék a dolgukat, szemeteljének, alkoholt vagy drogot fogyasszanak.

„A Csalogány utca 38. alatti telekkel kapcsolatban beérkezett panaszok alapján kértük az önkormányzatot, hogy jelezzék a terület tulajdonosának, hogy áldatlan állapotok uralkodnak a telken, amit a lehető leghamarabb rendezzenek. Októbertől az ehhez hasonló esetekben, ha a tulajdonosok nem oldják meg a problémát, az önkormányzat intézkedni fog, de a felmerülő költségeket kiszámlázza” – szögezte le a fideszes képviselő, aki arról számolt be, kerületszerte továbbra is számos lakossági bejelentés érkezik a polgári képviselőkhez a hajléktalanokról. **TT**

Felújítás, zöldítés, iskolai programok

A kerületi pályázatok úrlapjai a budavar.hu/tenders link alatt található

NYÍLÁSZÁRÓK, FŰTÉS, VILÁGÍTÁS

Bár a lakóépület-korszerűsítés pályázati határideje már lejárt, energetikai korszerűsítésre még lehet pályázni, és itt magánszemélyek is pályázhatnak. Ennek a feltétele, hogy a kérelmező legalább egy éve lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezzen az I. kerületben; a korszerűsítésben érintett ingatlan tulajdonosa, vagy társtulajdonosa, hasznélvezője, a tulajdonos közeli hozzátartozója, illetve bérlője legyen. Fontos, hogy a pályázó családjában az egy főre eső havi nettó jövedelem egyedül élő és egyedülálló esetében nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének tizenegyszeresét (313 500 Ft/fő); család esetében pedig az öregségi nyugdíj legkisebb összegének tízszeresét (285 500 Ft/fő).

Ebben az esetben nyílászárók cseréjére, fűtőkorszerűsítésre, használati melegvíz előállítás korszerűsítésére, illetve világításkorszerűsítésre nyerhető el a támogatás; amely a projekt összköltségének 50 százalékát, de legfeljebb egymillió forintot jelent (a szükséges saját forrás mértéke: a projekt összköltségének a fele). Határidő: 2024. október 15.

ZÖLDHOMLOKZATOK

Szintén épületekhez kapcsolódó munkálatokat érint a zöldhomlokzatok kialakítását támogató pályázat, amely magában foglalja a kertszépítési támogatást is. Ennek lényege, hogy az önkormányzat fele-fele arányban vállalja a kert megújításának, a tűzfalak zöldfallá alakításának költségeit. Ezzel a lehetőséggel olyan magánszemélyek, gazdálkodó szervezetek, társas-

házak, tulajdonosi közösségek élhetnek, akik/amelyek tulajdonosai, társtulajdonosai vagy bérlői olyan kerületi ingatlanok, amelyekhez udvar, kert tartozik, vagy amelyen udvar, kert alakítható ki. A pályázaton legalább 30 ezer, legfeljebb 1,3 millió forint igényelhető. Határidő: 2024. október 15.

NYEREGBE!

A kerékpáros közlekedés támogatásához ötmillió forintos keretösszeg áll rendelkezésre, amelyre 23 évnél fiatalabb diákok pályázhatnak. A támogatás augusztus 15-ig vásárolt, új és használt biciklikhez igényelhető. Hagyományos kerékpárnál legfeljebb 100, elektromos kerékpárnál (kizárólag pedeleceknél – pedálos, elektromos rásegítésű kerékpár) maximum 200 ezer forintos támogatás nyerhető, legfeljebb a bicikli számlával igazolt árának feléig. Határidő: 2024. augusztus 30.

OKTATÁSI CÉLÚ PÁLYÁZAT

Az I. kerületben működő általános iskolák és középiskolák alapítványai részére kiírt pályázat oktató-nevelő munkát, a gyermekek ismereteinek bővítését és képességét fejlesztő támogatás 2024. szeptember 15-ig igényelhető. Célja a tárgyi feltételek javítása, iskolai programok támogatása, testvérvárosi kapcsolatok kialakítása, ápolása. Támogatás igényelhető többek között informatikai eszköz, bútor beszerzésére, sportrendezvények megrendezésére, nyári táborra, üzemeltetésre. Iskolánként csak egy alapítvány pályázhat. A pályázatokról a képviselő-testület október 31-ig dönt.

Ritkán hallható dalok Cseh Tamástól

Már hagyomány, hogy Cseh Tamás halálára koncerttel emlékeznek a Virág Benedek Házban, a Cseh Tamás Projekt együttesel. A zenekar 2014-ben Bereményi Géza és Cseh Tamás kulturális örökségének ápolásáért állt össze, de mint az együttes vezetője, Farkas Péter (ének, gitár) lapunknak elmondta, a dalok tizenéves korában a táborúzi zenélések idején végérvényesen rabul ejtették. „Szeretnénk megosztani az örökérvényű számok által azt a szellemiséget, ami minket kamaszon megérintett. Bízunk abban, hogy a ma fiataljaihoz is eljutnak az alkotópáros korai szerzeményei. Noha sok a szépkorú a közönségünk soraiban, nagyon jó egyes koncertek után az egyetemisták lelkesedését tapasztalni” – fogalmazott Farkas Péter. Elmondta, hogy nem Cseh Tamást szeretnék pótolni, hanem megtalálni a közösséget a hetvenes évek budapesti atmoszférájával.

„Egy alkalommal Bereményi Géza egy irodalmi szalonban látott minket, ott hallotta a zenekart. Elárulta, hogy a dalokban fel-feltűnő télikabát valójában mit

is takar: azokban az években, amikor »a télikabátomra hasztalan keresek vevőt« sor íródott, a télikabát egy abortusz ára volt” – osztotta meg.

Az augusztus 7-i koncerten egyebek mellett a Jelenidő tangó, Apa kalapja, a Fehér babák, a Dal a ravaszdi Shakespeare Williamról is hallható lesz. De olyan ritkán feldolgozott szerzeményt is játszanak majd, mint a Fegyverszünet, amelyet egy kitelepített gróflánnyal való találkozás élménye, a társadalmi különbségek gyerekkori megélése szült.

Virág Benedek Ház, augusztus 7., 19 óra

Szilléry

Mélyebben a modern magyar alkotókról

Mit jelent valójában a modernizmus a képzőművészetben, hogyan függ össze a huszadik század gazdasági, társadalmi változásaival és miként köthető az avantgárd törekvésekhez? – mindezt a Magyar Nemzeti Galéria Modern idők című kiállítása szemlélteti. A Borszerda program, A modern művészet születése című, július 31-ei tárlatvezetése alkalmat adnak arra, hogy mélyebben foglalkozzunk a huszadik század magyar képzőművészeti alkotócsoportjaival.

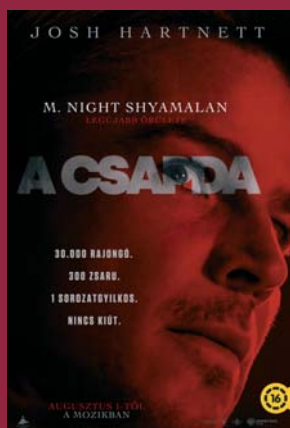
Az előadások a Párizs és Magyarország között ingázó, fiatal modern magyar festők kultikus körének, a „magyar Vadaknak” a művészi útkeresésébe is bevezetnek. Az este a képzőművészet, a bor, és a zene együttes élvezetére hív: a megújult állandó tárlat mellé borkóstoló jár, a tökéletes hangulathoz a zenei aláfestést Berdisz Tamás jazz-zongorista teremti meg a kupolatérben.

Magyar Nemzeti Galéria, július 31-én, 18 órától.

SzÉ

Tabán ARTMOZI

VÁRHATÓ FILMEK A TABÁN MOZIBAN:

HELYÁR: 2900 FT | KEDVEZMÉNYES JEGY: DIÁK, 60 ÉV FELETT 2200 FT | AJÁNDÉKJEGY 3000 FT

I. KERÜLETI DIÁKOKNAK ÉS NYUGDÍJASOKNAK 50% KEDVEZMÉNY 17.59-IG!

Teljes moziműsor: tabanartmozi.hu | facebook.com/tabanartmozi | I. Krisztina körút 87-89.

● Korhatár nélkül megtekinthető
● Hat éven aluliak számára nem ajánlott
● Tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott
● Tizenhat éven aluliak számára nem ajánlott
● Tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott
● Kizárólag felnőttek számára ajánlott

A cél az, hogy emléket hagyj magad után

Fotó: Tóth Tibor

Öt olimpián szerepelt, utolsó érmét 41 évesen szerezte. A riói párbajtőr egyéni döntőjére sokan emlékeznek még. Imre Géza az I. kerület díszpolgára, felesége, a korábbi kiváló kézilabdás, Kökény Beatrix ugyancsak szerzett olimpiai érmet a magyar csapattal. Fiuk, Bence a férfi kézilabdázó oszlopos tagja, aki csapatával most kezdi a küzdelmet a párizsi olimpián. Sikerek, kudarcok, kerületi kötődés, hagyományok és család – ezekről beszélgettünk a korábbi kiváló olimpikkal, aki azt is elmondta, hogy egykori élsportolóként miként viszonyul a gyerekei karrierjéhez.

– Itt nőtt fel az I. kerületben, voltak kedvenc helyei?

– Nagyon sok szép emléket őrzök: iskola után a Halászbástyán fogócskáztunk, bújócskáztunk, a várfal tövében meg ott volt a Mackós játszótér, ahol fociztunk. Nagyon hosszan tudnám sorolni még gyerekkorom kedvenc helyszíneit.

– Kilenc évesen kezdett el vívni. Az I. kerülethez 29 vívó olimpiai aranyérem köthető. Ennek volt köze ahhoz, hogy ezt a sportágat választotta?

– Nem emiatt kezdtem el vívni, de kétségtelen, a kerületnek köze van ehhez. Az iskolánk melletti épületet tatarozták, a lezárt területet elkerítő palánkon pedig állt egy hirdetés, hogy várnak szeretettel sok ügyes gyereket vívásra. Voltak vívó ismerőseink, a Lantos család ott élt tőlünk egy utcányira. Amikor édesapám vitt le a József Nádor téren található terembe, akkor pont a Lantos Bori jött szembe, és mondta, jó helyen vagy! Én pedig ott ragadtam. Valahogy így lettem vívó.

– Miért pont a párbajtőrre esett végül a választása?

– Először úgy hat évig töröztem. De idővel nem tetszett, hogy ott az eredményekre a zsűrinek picit nagyobb a hatása, és gyakran úgy mentem haza versenyről, hogy őket korholtam. Az edzőm, Kopetka Béla bácsi párbajtőröző, öttusázó volt. Ő ja-

vasolta, hogy lehet, hogy át kéne állnom arra, ami az alkatomnál fogva is talán egy kicsit jobban kedvezett nekem. Igazságosabbnak éreztem a párbajtőrt, megtaláltam benne magam. Utána pedig már úgy mentem haza a versenyről, ha kikaptam, hogy én voltam a béna.

– Egyszer azt nyilatkozta, a vívás kicsit olyan, mint a sakk, azaz mindig eggyel az ellenfél előtt kell járni, meg kell érezni, hova szúr a másik. Ezt mennyire lehet begyakorolni, mennyire a meccsen dől el, hogy mivel lehet megfogni a másikat?

– Biztosra begyakorolni nem lehet, de a vívás valóban hasonlít a sakra. Még ha az elején megy a tapogatózás, amikor az ellenfél kilép, rá kell érezni, hogy mire készül utána. Talán ez volt az, ami mindig is éltetett, ha a másiknak sikerült kiszámolnom a lépéseit. Persze nem mindig jött össze, mert előfordult, hogy engem vertek meg, de ez volt a szórakoztató is benne. Ezért is kerestem mindig a jó ellenfeleket, akik küzdeni akartak ellenem, mert velük tudtuk ezt a sakkot lejátszani.

– Korábban arról is beszélt, ha egy versenyt másnap rendeznének meg, lehet teljesen más eredmények is születnének. Hogyan lehet arra készülni fejben és fizikailag,

A 2016-os riói párbajtőr egyéni döntőjében Fotó: MTI/Czegledi Zsolt

hogya mondjuk négyévente az olimpia adott napján legyen topon egy versenyző?

– Nem egy egyszerű feladat. Mindenkinek van egy jó napja az életében. Valakinek az olimpián jön ki, de akad, akinek pechjére egy szürke ködös napon az edzésen. Ennek ellenére meg kell próbálni jól időzíteni. Fontos az aktuális családi, civil háttér. Van akit letaglóz egy szakítás, valakit meg annyira nem. Törekedni kell a megszokott ritmusra, figyelni kell az alváásra, az étkezésre, a bemelegítésre. Ugyancsak fontos, milyen az időjárás, arra ki, hogyan reagál. Milyen lesz a sorsolás, ki milyen ágra kerül, mennyire tud koncentrálni, milyen passzban van az ellenfele. És mindezek mellé kell egy kis szerencse is.

– **A legtöbb sportágot az ember úgy a harmincas éveinek az elejéig, közepéig tudja csúcsszinten csinálni. A vívás eből a szempontból kicsit kilóg, hiszen az ugyancsak I. körületi kötődésű Gerevich Aladár utolsó olimpiai aranyát 50 évesen nyerte. 2016-ban Rióban már 41 is elmúlt. Hogy élte meg azt, hogy tizen-huszonevessel kell versenyeznie?**

– Már Londonban is én voltam a párbajtőr mezőny legöregebb tagja. Ez utólag, az egyéni után derült ki, hogy az első ellenfelem, akit legyőztem a 32 között (a 19 éves marokkói Abdelkarim el-Hauari – a szerk.) a legfiatalabb volt a mezőnyben. Furcsa volt másnap ezt látni a címlapon a londoni metrón. Az ember nem avval foglalkozik, hogy pont hány éves, hanem hogy milyen állapotban van fizikálisan. Van, akinek hamarabb abba kell hagynia, mert egyszerűen az ízületei nem bírják, vagy más közbejön. Akad olyan szerencsés is, mint én, aki alkatilag

is viszonylag jól bírtam, nem híztam el, és a sérülések is elkerültek. Ilyenkor mindig azt szoktam mondani, hogy köszönet a szüleimnek, hogy jó génállománnyal áldottak meg.

– **Azt egyébként érzi a sportoló, hogy meddig bírja, mikor kell visszavonulnia?**

– Szerintem ezt a feleségem fogalmazta meg a legjobban, amikor visszavonult, és én ezt azóta is lopom tőle, hogy addig jó abbahagyni, amíg azt kérdik, miért hagyod abba. Még szükség lenne rád, még eredményes tudnál lenni.

– **Utolsó olimpiáján, 2016-ban aranyért vívhatott egyéniben. Sokaknak a 14-10-ről elvesztett riói asszó örökre beleégett az emlékezetbe. Sokszor beszélt már róla, de mi történt azon a sorsdöntő meccsen? Hogyan dolgozta fel, hogy végül nem lett aranyérmes?**

– A cél az, hogy valami emléket hagyjal magad után. Azt hiszem, ez nekem talán jobban sikerült, mint egy-két olimpiai bajnoknak. Én talán könnyebben feldolgoztam, mint a szurkolók, mert tudtam, hogy mi miért történt ott a páston. Állt egy dél-koreai fiatalember, Pak Szangjong velem szemben, aki nem sokkal korábban született, mint amikor én az első olimpiámon szerepeltem. Nekem nagyon nehéz napom volt, a végére pszichésen lemerültem. Ráadásul, ezt nem nagyon mondtam, de egy deréksérüléssel utaztam ki. Ezek mind-mind aprólékos dolgok, amik hozzájárultak, hogy a végén azt az egy tust ne én adjam. Az ellenfelem közben a végén taktikailag is váltott, amire nem volt ellenszerem. Ráadásul csapatban is összekerültük, és ott is megvert megint vagy négy tussal. Ő ott valamit nagyon megérezett abban a pillanatban, így nyert. Már az csoda volt, hogy a döntőbe jutottam, hiszen a nyolcaddöntőben azzal a Boczkó Gáborral kellett vívnom, aki korábban 10-ből 9 és félszer elvert. Számomra aztán gyógyírt jelentett a csapattal megszerzett bronzérem. Érzelmileg nagyon sok pluszt adott még utána az, amit a családomtól kaptam, az esti telefonbeszélgetés a fiammal. De az is jól esett, ahogy itthon fogadtak szurkolók, még ők vigasztaltak engem.

– **Feleségével, a női kézilabda válogatottal a 2000-es Sydney-i olimpián ezüstérmes Kökény Beatrixszal az azt megelőző atlantai olimpián ismerkedett meg. A gyerekek, Bence és Szofi, mindketten kézilabdáznak. Bencének oroszlánrészre volt abban, hogy a magyar válogatott 2012 után ismét kivívta az olimpiai részvételt. Szofi pedig kapusként épp most lett junior vb-ezüstérmes a magyar csapattal. Hogy történt a sportág választás? Nem bánja, hogy egyik gyerek se kezdett el vívni?**

– Kitaláltuk, hogy hogyan kéne ezt csinálni: először tanuljanak meg úszni, utána a keringés és a mozgáskoordináció miatt egy kicsit atletizáljanak, fussanak. Aztán nagyon nem így lett. Szülők terveznek, gyerekek végeznek. Bence kb. hat éves korában jelezte, hogy kézilabdázni szeretne, alig talált a feleségem csapatot, amelyik ilyen fiatal fiúkkal foglalkozik. Szofi kicsit később kezdte. Egy nyári tábor után, ahol megismerkedett pár lánnyal, akik kéziztek, mondta, hogy ő is neki akar vágni. Bence a 2013-as budapesti vívó vb után kipróbálta a vívást. Megosztanak a vélemények, hogy mi történt: ő azt állítja, én mondtam, hogy hagyja abba, én meg úgy emlékszem, ő kezdett rájönni, hogy inkább maradjon a kézilabda. Abszolút nem bánom, hogy így alakult.

– **Kökény Bea mondta, otthon inkább szülők, mintsem edzők, nem akarnak beleszólni a gyerekek munkájába. Ez egykori élsportolóként mennyire nehéz?**

IMRE GÉZA

olimpiai ezüst- és bronzérmes párbajtőröző

OLIMPIA

Párbajtőr csapat: ezüst (2004, Athén), bronz (2016, Rio)
Párbajtőr egyéni: bronz (1996, Atlanta), ezüst (2016, Rio)

VILÁGBAJNOKSÁG

Párbajtőr csapat: arany (1998, 2001, 2013) – ezüst (2009, 2011) – bronz (1995, 2007, 2010, 2012)
Párbajtőr egyéni: arany (2015)

EURÓPA-BAJNOKSÁG

Párbajtőr csapat: arany (1998, 2006, 2007, 2009, 2010) – ezüst (2008, 2011, 2012, 2013) – bronz (2005)
Párbajtőr egyéni: arany (2008) – bronz (2002)

– Nem akartuk sose megmondani nekik semmit, de mindketten tudatosak is ebből a szempontból. Mi pályafutásunk alatt meg utána is sokszor láttuk, a szülők néha azért érdekes dolgokat tudnak művelni a pálya mellett, vagy utána edzésről hazafele. A minap hallottam erre a „car coaching” kifejezést, amikor a szülő hazafele az autóban előadja a gyerekeknek, hogy ezt meg ezt kellett volna csinálnia az edzésen. Ettől mi nagyon ózdkodtunk és szerettünk volna, hogy még véletlenül se legyünk ilyenek, hanem bíztattuk őket, inkább drukkolni, izgulni jártunk el a meccseikre.

– **Nehéz kérdés, főleg mivel Magyarországon már csak az olimpiai hagyományok, az eddigi érmek örökrangorában elfoglalt nyolcadik helyezés miatt mindig felfokoz-**

Imre Géza és Pak Szangjong a riói fináléban Fotó: MTI/Kovács Tamás

zottak az elvárások. Jósolni így nemigen lehet, de mégis meg kell kérdeznünk: hány éremre számíthatnak a magyar szurkolók Párizsban? A 15-20 dobogós helyezés a realitás?

– Nehéz jóslásokba bocsátkozni. De nagyon jó a kérdés felvetése, hogy hány érem és nem az, hogy hány arany. Mert a dobogó esetében sokszor már csak a nüanszok döntenek – néhány századmásodperc, tizedpont –, hogy ki hanyadik helyen végez. Az éremszám tekintetében nem mondanék sokkal többet én sem. Fontos az elején, hogy hogy kezdődik el az olimpia, ha ott egy-két siker, ne adj isten meglepetés becsúszik, akkor mindenki bizakodóvá válik, és magából is többet tud kihozni. Én közben nem annyira sportszakemberré, mint szurkolóvá válok, és tényleg nagyon bízom, hogy Párizsban mindenkinek sikerül elérnie azt, amit ott szeretne.

Balogh Roland

Edzői ölelés az elvesztett olimpiai döntő után Fotó: MTI/Illyés Tibor

Nehéz megjósolni, hány érmet szerzünk Párizsban Fotó: Tóth Tibor

A 2024-es olimpia magyar érdekeltségű csapatsport-mecsei

VÍZILABDA, FÉRFIAK:

2024. 07. 28., 19.30

Franciaország-Magyarország

2024. 07. 30., 21.05

Spanyolország-Magyarország

2024. 08. 01., 21.05

Magyarország-Japán

2024. 08. 03., 15.00

Ausztrália-Magyarország

2024. 08. 05., 12.00

Magyarország-Szerbia

VÍZILABDA, NŐK:

2024. 07. 27., 14.00

Hollandia-Magyarország

2024. 07. 29., 20.05

Magyarország-Kanada

2024. 08. 02., 20.05

Kína-Magyarország

2024. 08. 04., 14.00

Magyarország-Ausztrália

KÉZILABDA, FÉRFIAK:

2024. 07. 27., 11.00

Magyarország-Egyiptom

2024. 07. 29., 21.00

Argentína-Magyarország

2024. 07. 31., 9.00

Norvégia-Magyarország

2024. 08. 02., 9.00

Magyarország-Dánia

2024. 08. 04., 16.00

Magyarország-Franciaország

KÉZILABDA, NŐK:

2024. 07. 25., 19.00

Magyarország-Franciaország

2024. 07. 28., 9.00

Brazília-Magyarország

2024. 07. 30., 16.00

Magyarország-Angola

2024. 08. 01., 14.00

Spanyolország-Magyarország

2024. 08. 03., 9.00

Magyarország-Hollandia

Mire lesz képes Milák Párizsban?

Minden olimpia előtt hatalmas a várakozás, hogyan is szerepel a magyar csapat, hány érmet szereznek sportolóink. Ahogy arról már lapunkban is volt szó, a XXI. század öt-karikás játékaiknak statisztikáit nézve, a realitás valahol a 15 és 20 érmet körül van. Ha ennél több medált sikerült szerezni, akkor az komoly teljesítmény. És ne feledjünk örülni a további helyezéseknek, az olyan „szép” negyedik helyezéseknek, mint amelyet legutóbb Tokióban Márton Anna kardozó ért el kiugrott, sérült térdrel vívva.

Minden olimpia előtt megvannak a favoritok, akikről mindenképpen érmet, lehetőleg aranyat vár a magyar. De olykor előfordul, hogy pont ezek nem jönnek össze. Sokan mondják, igazából a váratlan jó teljesítmények azok, amik a várakozásokon felüli összteljesítményt adhatják. Emlékezzünk csak a vitorlázó Berecz Zsombor csodálatos ezüstjére, aki egy hétig (!) küzdött azért finndingiben, hogy több mint 40 év után megszerezze Magyarország második vitorlás érmét az olimpiák történetében.

Ha az esélyeket nézzük, vízilabdázóinkban mindig benne lehet egy érmet. Igaz, egyik csapatunknak sem lesz könnyű dolga a csoportban – a férfiak többek között a szerbekkel, spanyolokkal és az egyre jobb formában lévő franciákkal, míg a nők a hollandokkal és az ausztrálokkal játszanak. Ettől is nagyobb bravúr lenne az éremszerzés kézilabdázóinktól, akik közül mind a nők, mind a férfiak kvalifikálták magukat. Vanak sportágak, amelyekben rendre jól szerepelnek a magyarok, ilyen a vívás vagy a kajak-kenu. Mindkettőben reménykedhetünk érmeben. Elég csak Szilágyi Áronra, Pusztai Lizára, vagy épp Kopasz Bálintra, Varga Ádámmra, Nadas Bencére, Tótka Sándorra, netán az élete csúcsmoméntjában lévő Csipes Tamarára gondolni. Úszóink közül talán most a legnagyobb favorit a 100 és 200 háton, 100 pillangón, valamint várhatóan a 4x100-as gyorsváltóban is rajthoz álló Kós Hubert, de talán a legtöbbet arra kíváncsiak, mire megy majd Milák Kristóf. Ha a 200 pillangós időeredményt (1:53,94) nézzük, több mint három másodpercre van a saját 2022-es világcsúcstól, ám ennél idén csak a japán Honda Tomoru tudott jobbat úszni (1:53,88).

Egyszóval, inkább semmit se jósoljunk, inkább szurkolni érdemes: hajrá, magyarok!

-balogh

ERDŐJÁRÓ NAPKÖZIS TÁBOROK EGÉSZ NYÁRON

NORMAFA/ZUGLIETI TÁBOR

Bázis: ZUGLIETI ÁLTALÁNOS ISKOLA ALSÓS ÉPÜLETE

Nyári napközis táborunkba a 6-12 éves gyerekeket várunk szeretettel, akik szeretik a természetet!
Hétfőtől péntekig 8-16 között izgalmas programok várnak a gyerekeknek:

- 📖 **Kirándulások az erdőben:** Fedezzék fel a természet szépségét és élővilágát
- 🏠 **Kincskeresés:** Keresgéljenek rejtett kincsek után az erdő mélyén.
- 👨 **Kunyhóépítés:** Építsenek kunyhót az erdőben.
- 🔥 **Tűzgyújtás:** Tanulják meg, hogyan gyújtsanak tüzet biztonságosan.
- 🦁 **Ismerkedés házi és vadon élő állatokkal:** Találkozzanak az erdő lakóival.
- 🎨 **Kézműveskedés és erdei ügyességi játékok:** Fejlesszék kreativitásukat.
- 🌿 **Mozgás a szabad levegőn:** Friss levegőn játszanak és tanulnak.
- 🐼 **Élőállatos bemutatók:** Szimpa, az okos border collie, és a hüllők bemutatója
- 😊 **Mesék és közös ebéd:** Éléményekkel teli napok.

Táborok időpontjai: június 24- augusztus 12.

BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT TÁMOGATÁSÁVAL,

A SZÜLŐI DÍJ: 25.000 Ft/fő/hét

I. kerületi 6-12 éves gyermekeknek

JELENTKEZÉS ONLINE
<https://erdoajandeka.hu/>

info@erdoajandeka.hu
06 70 416 4554
06 20 954 22 52

az erdő
ajándéka

Újra két magyar boccia-versenyző szerepel az augusztusi paralimpián

A 2008-as pekingi paralimpia óta első ízben indulnak magyar versenyzők a boccia sportágban a 2024-es párizsi paralimpián. Nagy Vivien és Szabó Alexandra kvalifikációjáról és esélyeiről Csuri Ferencet, a Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpont adatvédelmi tisztviselőjét, a Magyar Para Boccia válogatott szövetségi kapitányát kérdeztük.

Csuri Ferenc szerint kimagasló teljesítmény, hogy a sportágban ismét magyar paralimpiai részvétellel számolhatunk: „Erre nagyon büszkék vagyunk, mert Béres Dezső és Gyurkóta József pekingi szereplése óta egy magyar játékosnak sem sikerült kvalifikálnia magát bocciban. Az is nagy dolog, hogy fiatalítani tudtunk, hiszen Szabó Alexandra – aki harmadik a világranglistán – 24, Nagy Vivien pedig 29 éves.”

A szövetségi kapitány hangsúlyozta, hogy a boccia iránt az ép és a mozgáskorlátozott sportarátok között is egyre nagyobb az érdeklődés. Elmondta, hogy Nagy Vivien az I. kerületi májusi sportnapon is népszerűsítette a labdajátékot a Czakó utcai Sport- és Szabadidőközpontban.

„Gőzerővel készülünk a megmérettetésre, hiszen a boccia selejtezője rögtön a paralimpia első hetében kezdődik: augusztus 29-től szeptember 3-ig tart majd a küzdelem” – árulta el Csuri Ferenc, aki szerint a sportág annyiban hasonlít a focihoz, hogy a papírformák itt is fel tudnak borulni, és bár mindenki nagyon örülne, ha éremig jutnának a magyar versenyzők, jóslásokba itt sem szabad bocsátkozni, az eredményt pedig majd a helyszíni teljesítmény dönti el. „Arra viszont reális esély van, hogy mindketten az első nyolcra kerüljenek” – tette hozzá a szakember.

A 2024-es paralimpiai játékokra augusztus 28. és szeptember 8. között kerül majd sor a francia fővárosban. Az eseményre eddig több mint egymillió jegy kelt el világszerte.

Tari

Szabó Alexandra (PTE PEAC) az elmúlt években számos nemzetközi megmérettetésen jeleskedett, nagy számban halmozva az egyéni és páros érmeiket a világkupa-versenyeken és a legrangosabb nemzetközi versenyeken egyaránt. Legkiemelkedőbb sikerei közé

tartozik a 2021-ben, Sevillában megszerzett egyéni Európa-bajnoki cím és ezüstérem párosban, illetve a 2023-as Multisport Para Európa-bajnokságon egyéni-ben megszerzett ezüstérem.

Nagy Vivien az elmúlt években számos nemzetközi versenyen ért el sikereket, ezek közé tartozik a 2021-ben, Sevillában megszerzett Európa-bajnoki bronzérem. A mostani kvalifikációs időszakban, az őszi világkupa-sorozat több állomásáról is éremmel térhetett

haza: a portugál Póvoa de Varzimban bronz-, a görög Heraklionban aranyérmet szerzett a sportág BC2-es női versenyzői között.

Fotók: Magyar Paralimpiai Bizottság

Nagy Vivien népszerűsíti a bociát a Czakó Sportközpontban

Fotó: Czakó Sportközpont

MI AZ A BOCCIA?

Egyes feltételezések szerint a boccia elődjének tekinthető labdajátékot a rómaiak a görögöktől lesték el. Valószínűbb azonban, hogy ennek a játéknak a gyökereit a francia pétanque-ban keresendők. A sportág paraváltozatát olyan emberek számára találták ki, akik súlyosan mozgássérültek. A bociát 6 piros, 6 kék, és 1 fehér labdával játsszák, egy 6x12,5 méteres pályán. A mérkőzéseket egyéniben, párosban, vagy csapatban űzik. A verseny célja, hogy a színes labdákkal eltalálják a célgolyót. A játék 1984 óta paralimpiai sportág.

Fotók: Kőrösi Tamás

Mindenkinek van személyes kötődése az I. kerülethez

Márton László író, műfordítóval beszélgettünk

Idén rangos műfordítói díjjal ismerte el Márton László munkásságát a Budavári Önkormányzat. Ennek apropójából kérdeztük az író, műfordítót a Budavárhoz fűződő viszonyáról, szakmai pályafutásáról, illetve mestersége kulisszatitkairól.

– Milyen jelentőséggel bír az ön számára, hogy 2024-ben elnyerte el a Tóth Árpád műfordítói díjat?

– Örülök, ha megbecsülik a munkámat, de egy Tóth Árpád-ról elnevezett díjat önmagában is élmény átvenni. Középiskolás koromban is szerettem az ő költészetét, nagyra becsülöm a műfordításait. Ráadásul a lánya, Tóth Eszter a családjunk barátja volt, gyakran megfordult nálunk. Tóth Árpád unokájával, Holcs Mátéval pedig ma is tartjuk a kapcsolatot.

– Az I. kerülethez milyen személyes kötődés fűzi?

– Mindenkinek van személyes kötődése az I. kerülethez. Sosem laktam itt, de élénk gyerekkori emlékem, hogy ott állok a Bécsi kapunál, Buda visszavívásának emlékműve előtt, minden betűt el tudok olvasni rajta, de mégsem értem a szavakat. Ekkor magyarázták el nekem, hogy latinul van a szöveg. Buda visszavívása szerepel a Testvériség című regényemben is. Attól kezdve pedig, hogy 1985 nyarán az Országos Széchenyi Könyvtár a Várba költözött, én heti négy-öt napot töltöttem ott. De a XII. kerületi lakásunkból nagyszerű kilátás nyílik rá, így mindennapi szemlélője vagyok a Várnegyednek.

– Mindig is írói, műfordítói pályára készült?

– Már kisgyerekkoromban író akartam lenni, csak még nem tudtam, hogy ezt így hívják. Az általános iskolától kezdve minden szabadidőmet írással töltöttem. Fokozatosan tanultam meg, hogy minden műfaj másképp alakítja ki magát: amikor elhatároztam, hogy elbeszélő leszek, rá kellett jönnöm, hogyan jön létre egy regény; ezt meg kellett ismételnem a dráma műfajával, majd a műfordítással is. Utóbbival egyébként szerencsém volt, mivel a XVI.-XVII. századi német nyelvet a ma használatossal egy időben sajátítottam el. 1977–78-ban, a Magyar Néphadseregben töltött idő alatt született meg az első regényem. Az ELTE-n magyar-német-szociológia szakos hallgatóként végeztem, az idősebb, irodalomértő barátaim – Margócsy István és Reményi József Tamás – pedig sokat segítettek abban, hogy tényleg író lehessenek.

– Melyik volt az első műfordítása?

– A Helikon Kiadó igazgatója, Molnár Magda megkért, hogy fordítsak valamit az 1983-as Luther-emlékévre, én pedig az Asztali beszélgetéseket választottam. Ez egy érdekes, de nehéz szö-

vegcsoport, amiben a teológián túl Luther a mindennapi élet-ről, politikáról, gazdaságról és a természetről elmélkedik, illetve a személyiségének impulzív kitörései is megjelennek benne.

– Melyik művön dolgozott legutoljára?

– 2020-ban jelent meg a Nibelung-ének a Kalligramnál, amely a világirodalom egyik kimagasló remekműve. Bár az alkotója ismeretlen, nagyon jól rekonstruálható a szerzői koncepció: az író a szövegben szereplő borzalmas jelenetekkel el akart rettenteni a vérontástól.

– Melyik a kedvenc műfordítása?

– Mindig az, amelyiken épp dolgozom. De, ha lefordítottam egy művet, annak a tanulságait később is hasznosítani szoktam, így a műhöz és a szerzőhöz fűződő vonzódásom is megmarad.

– Vélekedése szerint mi egy műfordító szerepe?

– A műfordító közvetítő. A fordítás egy kommunikációs folyamat a fordító és az olvasó között, de a szerző és az olvasó között is; amelyben a fordítónak a háttérben kell maradnia. Ennek látszólag ellentmond, hogy szerintem jobb az erős fordítói koncepció, mint a gyenge, és jobb, ha a fordító gondol valamit a szerzőről és a műről, mint az ellenkezője. Az a jó, ha a tudatosan hozzuk meg a mű által kijelölt fordítói feltételrendszerrel kapcsolatos döntéseket.

– Mennyire érezheti magáénak a fordító a fordítását?

– A fordító akkor jár el helyesen, ha nem tolszik a szerző és a mű elé. Ne a művet, hanem azt a lemondást érezze a sajátjának, amellyel a legjobb tudása szerint közvetíti azt a rekonstruált képet, amit a műről nyerhet.

– Hogy hasznosítja műveiben a fordítói tapasztalatokat?

– Amikor megismerem egy író észjárását, azt nem utánzom, hanem megnézem, mi az, ami napjainkban rezonálhat belőle. Emellett úgy olvasok, mintha írnék, illetve úgy írok, mintha olvasnék: mérlegelem, hogy az adott író mit csinálhatott volna másképpen, a saját szövegeimet pedig úgy kezelem, mintha azok más által írt olvasmányok lennének. A kettőnek a libikókája az, amit én a legjobban tudok egyensúlyozni a kortárs magyar irodalomban.

Tari Tamás

Albert Schweitzer a példaképem

Dr. Csikós Pál pszichiáter, addiktológus az idei budavári Semmelweis-díj kitüntetettje

„A pszichiátria óriási fejlődésen ment keresztül” Fotók: Körösi Tamás

Nagyon köszönöm a megtisztelő elismerést, különösen az önkormányzatnak és a Maros utcai szakrendelő menedzsmentjének, akik közül szeretném kiemelni dr. Bodroghelyi Lászlót, a szakrendelő főigazgatóját – mondta a Várnegyednek dr. Csikós Pál pszichiáter, addiktológus, a Maros utcai Szakrendelő főigazgató-helyettese, a budavári Semmelweis-díj idei kitüntetettje.

– 1983-ban végeztem a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. Már a tanulmányaim alatt érdekelt a neurológia, amely az agy és a gerincvelő szervi betegségeivel foglalkozik. Ennek oka az volt, hogy dr. Csanda Endre neurológia professzorom rendkívül érdekes idegtudományi előadásokat tartott, amelyek hatalmas távlatokat nyitottak meg az emberi idegrendszer megismerésében. Még az egyetem alatt részt vettem egy kétéves, Popper Péter professzor által szervezett Rorschach-tanfolyamon, ami a pszichológia és a pszichiátria irányába is megnyitotta az érdeklődésemet. A sors aztán úgy hozta, hogy bár jó néhány vidéki neurológusi, illetve pszichiátriai helyre pályáztam, végül a fővárosban kaptam állást. Akkoriban nagyon szokatlan volt, hogy valaki úgy jusson a fővárosban orvosi álláshoz, hogy nincs protekciója, hiszen telítettek voltak a státuszok. Ezért óriási meglepetés és lehetőség volt, hogy az állásinterjún elnyertem egy pszichiátriai állást a Szent János Kórház mentálhigiénés osztályán. Dr. Várady Géza főorvos úr szavazott bizalmat nekem, ő vezetett be a pszichiátriai gyógyítás sűrűjébe, nehézségeibe, szépségeibe. Rengeteget tanultam tőle, és a többi fiatal szakorvos jelölttel együtt készültünk arra, hogy lélekgyógyászok legyünk – emlékezett vissza a kezdetekre dr. Csikós Pál.

– Szerintem ez az egyik legizgalmasabb terület az orvostudományban, amely az idegrendszer felépítését, a lelki működéseket vizsgálja. Minden beteg életútja egészen más, mindegyikük egy-egy izgalmas, megfejtendő történet. Óriási dolog, ha a probléma feltárása után közösen megoldási stratégiákat

A városközi ceremónia protokollja szerint az új díszpolgárok emlékkönyvbe írnak

találunk, és a betegeket meg tudjuk szabadítani a szenvedéseiktől. Mindez hosszadalmas, akár hetekig, hónapokig tartó közös munkát, kötődést, bizalmi kapcsolatot jelent, ezért ez a szakma az orvos számára is rengeteg örömet és sikerélményt nyújt – emelte ki a budavári Semmelweis-díj idei kitüntetettje, Dr. Csikós emlékeztetett rá, a pszichiátria óriási fejlődésen ment keresztül és mára ütőképessé tudományává fejlődött, miután már az ötvenes években megjelentek az antidepresszánsok és a neuroleptikumok. Ma rengeteg nagyon hatékony gyógyszer van, az alkalmazott pszichoterápia, és pszichológusi segítség együttesen nagyon sok betegen tud segíteni.

Bár a szomszédos II. kerületben nőtt fel, gyerekkorában szülei és hat testvéreivel rengetegszer barangolt a Várban. – Tizenhat éves koromban az első munkahelyem is a Várban volt, a mai Honvédelmi Minisztérium épületében működött egykor a várfenntartó központ, ahol diákként segédmunkát végeztünk.

Dr. Csikós Pálnak a család jelenti a legnagyobb kikapcsolódást és feltöltő erőt. – Nagyon szeretek kirándulni, kerékpározni, síelni, társasjátékozni a három gyerekeimmel és a három unokámmal. Nekem az a legörömtelibb kikapcsolódás, ha a családommal lehetek. A feleségemmel pedig – aki rajong a komolyzenéért – koncertekre járunk a Zeneakadémiára és a Müpába. Egyébként gyerekkorom óta nagy példaképem Albert Schweitzer, mindig nagyon szeretem az ő Bach orgonajátékát hallgatni. Schweitzer fantasztikus ember volt, és nemcsak zeneileg, orvosilag is a példaképem. Önzetlenül, – a koncertjeinek a bevételeiből – Gabonban, a dzsungelben alapított kórházat a helyieknek és haláláig ott gyógyította a legszegényebb, legelesettebb embereket.

Dr. Csikós Pál 1983-ban szerzett általános orvosi diplomát a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen. 1987-ben pszichiátriából, 1994-ben addiktológiából szakvizsgázott. Az Országos Mentőszolgálatnál kezdett dolgozni, majd a Szent János Kórházba került. 2008-tól a Tamasz Gondozó vezető főorvosa, illetve az Alkohológiai Szakrendelő főorvosa lett. 2015 óta dolgozik Budavári Önkormányzat Egészségügyi Szolgálatánál, 2016 januárjától a pszichiátria szakrendelés gondozóvezető főorvosaként, 2017-től főigazgató helyetteseként is tevékenykedett. Főállása mellett 15 évig katolikus alkoholmentő misszióban vett részt pszichiáter főorvosként. Tavaly nyugdíjba vonult, de továbbra is főorvosként dolgozik félállásban a pszichiátriai gondozóban.

– A szüleimnek és a harmonikus családi légkörnek nagyon sokat köszönhetek. Anyukám még csak másodéves orvostanhallgató volt, amikor családot alapítottak. Apukám nagy szorgalommal és munkabírással rendelkezett. Így tudta a jogi doktorátus mellé a műszaki nagydoktorátust is megszerezni, miközben édesanyúmmal hét gyermeket neveltek fel nagy szeretetben. Nekik is köszönhető, hogy nővéremmel együtt az orvosi hivatást választottuk. Olyan példát mutattak, amely mindig előtérbe helyezte a családi összetartozást, az egymás segítségét, az erkölcsi tartást a nehézségek közepette is. Szüleim már nem élnek, de hat testvérem és kiterjedt családjuk most is összekapaszkodva segítik, támogatják egymást, ahogy azt örökségül kaptuk – mondta a Semmelweis-díj kitüntetettje. **Schmidt Gábor**

Ismét dübörög a turizmus a Várban

Tavaly negyedmillió látogató érkezett az I. kerületbe, és további növekedés várható

Kiheverte a hazai turizmus a koronavírus és a háborús energiaválság okozta hatásokat. A statisztikák szerint az I. kerületben tavaly csaknem 260 ezer vendéget és több mint hatszázezer vendégéjszakát regisztráltak a szálláshelyek, ami 25 százalékos növekedést jelent. A legtöbb látogató Amerikából, az Egyesült Királyságból, Németországból, Olaszországból és Dél-Koreából érkezett. Amíg a Halászbástya és a Mátyás-templom maradt a legnépszerűbb látnivaló, eközben új módszer jelent meg a turisták lehúzására.

Hétköznap délelőtt a tikkasztó meleg ellenére tele van turistákkal a Clark Ádám tér, hosszú sorokban várnak a Budavári Sikló előtt, hogy a Várba jussanak. Szemben, a vári buszok megállójában sem igen hallani magyar szót. A 216-os buszon olaszok, amerikaiak és németek indulnak a Várba, akik a telefonjukon böngészik, merre, mit érdemes majd megnézni. A Hunyadi János út első kanyarja után pedig mindenki a lélegzetelállító budapesti panorámát csodálja, „bella parlamenta”, mondják többen, valaki arról beszél, hogy Barcelona is szép, de a magyar főváros sokkal szebb.

MÁR DÉLELŐTT NAGY A TÖMEG A DÍSZ TÉREN

A Dísz téren még javában zajlanak az építkezések, a turistacsoportok a kordonok között vonulnak, a Korona cukrászda előtt a tömeg egyik része az Oroszlános udvar és a Vár felé, a másik része pedig a Mátyás-templom és a Halászbástya irányába indul. A kockaköves Tárnok utcán egymást érik a segway-jel, retró kabrió katonai terepjáróval vagy elektromos kocsikkal közlekedő csoportok. A bajor söröző terasza a viszonylag korai időpont ellenére majdnem tele van, a közeli szuvenírboltok sem panaszkodhatnak a forgalomra.

A KORONAVÍRUS OKOZTA VISSZAESÉS A MÚLTÉ

A statisztikák szerint nyoma sincs már a koronavírus (Covid-19) okozta visszaesésnek. – Tavaly már 16,2 millió vendég 41,8 millió vendégéjszakát töltött Magyarországon, öt százalékkal többet mint 2022-ben, a 2019-es év teljesítményének pedig immár a 101 százalékát érte el a szektor. A magyar főváros forgalma már túlszárnyalta a pandémia előtti szintet – közölte a Várnegyed érdeklődésére a Magyar Turisztikai Ügynökség (MTÜ). Hozzá tették: tavaly 5,4 millió vendég szállt meg Budapest szálláshelyein, 25 százalékkal többen, mint 2022-ben, és átlagosan 2,6 éjszakát töltöttek a magyar fővárosban. Az előrejelzések pozitív képet festenek az év egészére nézve – emelték ki.

AZI. KERÜLETBEN NEGYEDMILLIÓ TURISTA JÁRT TAVALY

Ami az I. kerületet illeti: az MTÜ szerint Budaváron tavaly 258 ezer vendéget és 613 ezer vendégéjszakát regisztráltak a szálláshelyek, ami 25 százalékkal szárnyalta túl a 2022. évi forgalmat. A kerület szálláshelyei legnagyobb számban az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Németország, Olaszország és Dél-Korea turistáit fogadták. A mobilcellaadatok szerint a leginkább látogatott I. kerületi helyszínek a Várnegyed és látványosságai, azon belül is a Halászbástya és a Mátyás-templom környéke.

MÁTYÁS-TEMLOM: TALÁLKOZÁS A SZÉPSÉGGEL

A templomban eltöltött idő attól is függ, hogy egyéni, csoportos, vagy kifejezetten szervezett turistáról van szó, illetve, hogy a templomteret, vagy a tornyot látogatják. A Toronytúra szervezett keretek között, 30 perces turnusokban történik, így ez könnyen kalkulálható, kb. 20-25 percet vesz igénybe – válaszolta a Várnegyed megkeresésére Erdész Zoltán, a Mátyás-templom Gondnokságának vezetője.

A templomtérben a saját idegenvezetőink által tartott vezetések kb. 30-40 percet vesznek igénybe. Az egyéni látogatók jellemzően több időt töltenek a templomban, van idejük megnézni a kiállítást, az ajándékboltot, adott esetben van idejük elcsendesedni egy imára valamelyik kápolnában. Az iskolás csoportok szintén 30-40 percet töltenek a templomban, ha a saját programjainkon vesznek részt. A többi, saját vezetővel érkező csoport jellemzően 15-20 percet tölt a templomban. Az egyéni látogatók igénytől függően 15-30 percet töltenek a templomban. A templomban eltöltött idő a napszaktól is függ. 10 és 12 óra között fogadjuk a legtöbb látogatót. A látogatók nemzetiségéről pontos adatok nem állnak rendelkezésünkre. A munkatársak elmondása alapján a legtöbb érdeklődő Olaszországból, Spanyolországból és Németországból érkezik. Látogatóink közül sokan a templom névadójára kíváncsiak, sokakat érdekel az ún. huszártorony története, illetve a harangok. Küldetésünk, hogy az ide látogatóknak meg tudjuk mutatni azt, hogy a templom nem csupán egy érdekes történelmi helyszín, hanem alapvetően találkozási helyszín: találkozás a templom szépségén, az itt megfordulókon és a liturgián keresztül a világot teremtő Istennel.

KÁ

Sokan megmásszák. A harangtoronyba 197 lépcső vezet fel

Poén vagy otrombaság? Vízpisztollyal érkező turista a várbuszon. A nyári hőségben jólesik a pillanatnyi felüdülés, de nem biztos, hogy a tömött busz irányából váránk

TURISTACSAPDA IDOMÍTOTT GALAMBOKKAL

Korábban még az itt a piros, hol a piros játékkal húzták le a Várba látogató turistákat, ma már sokkal kifinomultabb módszerekkel dolgoznak csalók. A Halászbástya Hiltonhoz közeli részén, egy árnyékos pad támláján galambok ülnek sorban. Nem városi galambok, azoknál nagyobbak és jóval szelídebbek. A turisták szívesen fotózzák az állatokat, van, aki meg is simogatja őket. Ekkor két szolgálatkész, az angolt erős szláv akcentussal beszélő fiatalember ugrik elő az árnyékból, arról győzködik a látogatókat, hogy nagyon kezes jószágokról van szó, megülnek az ember karján, de akár a fején is, próbálják csak ki. A két férfi annyira szolgálatkész, hogy felajánlja, majd elkészítik a képet az illető telefonjával. Amint kész a kép, visszaadják a telefont a mosolygó turistáknak, majd közlik, hogy a fotó nem ingyen van. Egy képért tíz eurót kérnek. Egy amerikai páros kicsit értetlenkedik, nincs náluk készpénz, de erre is van megoldás: a galambok egyik „gazdája” elkíséri őket a Hilton épületéhez, a bankautomatához, és megvárja, amíg felveszik és átadják neki a pénzt. Egy másik, csapdába csalt japán asszony azzal próbál kihátrálni a helyzetből, hogy csak nagy címletű eurója van, de ez sem probléma: mindkét fiatalember egy köteg eurót vesz elő a zsebéből, tudnak váltani és visszaadni. A „vállalkozás” – amelyhez aligha váltottak ki bármilyen engedélyt vagy kértek területfoglalást – elég jövedelmezőnek tűnik: fél óra alatt legalább fél tucattal állnak meg fotózkodni a galambokkal és fizettek a kéretlen fotósoknak.

Bár most is úgy tűnik, rengeteg a turista – főleg a kiemelt helyszínek számító I. kerületben –, az ágazat további fejlődésben bízik, és abban, hogy a fővárosba látogatók száma akár meg is duplázódhat. – Magyarország tízmilliós országgént húszmillió turistát tud befogadni, ami 2030-ra előrevetítve évi 50 millió vendégéjszakát generálhat a jelenlegi 41,8 millióról – mondta Könyvid László, az MTÜ vezérigazgatója egy nemrégiben rendezett szakmai kerekasztal-beszélgetésen. Hozzátette: a külföldi vendégéjszakák 60 százaléka Budapesten realizálódik.

MEGDUPLÁZNÁK A BUDAPESTRE ÉRKEZŐK SZÁMÁT

A rendezvényen bemutatott tanulmány szerint Budapest képes volna megduplázni a turisták és az általuk itt töltött vendégéjszakák számát, illetve megkétszerezni-háromszorozni költségeiket a fővárosban. A Budapesthez hasonló adottságú hat európai város – Berlin, Barcelona, Lisszabon, Milánó, Prága és Bécs – átlagos részesedése a globális turisztikai piacból 0,65 százalék, szemben Budapest 0,37 százalékával. Ha a magyar főváros teljesen kihasználná a turizmusban rejlő lehetőségeit, 2030-ig évente akár 12 százalékkal is bővíthetné a külföldi turisták számát. Ez azt eredményezhetné, hogy a nemzetközi vendégéjszakák száma évi 7–14 millióval emelkedne, a turisták pedig kétszer-háromszor több pénzt, közel 6000 milliárd forintot költenének el.

Schmidt Gábor

Fotók: Kocsis Attila és Schmidt Gábor

A BUDAVÁRI ÖNKORMÁNYZAT EGÉSZSÉGÜGYI SZOLGÁLATA

SZAKORVOSI RENDELŐINTÉZET

1122 Budapest, Maros u. 16/b.
Központi időpontfoglalás:
06-70/657-1249; 06-70/657-1245
H-Cs: 7.30-16.00 óráig,
pénteken 7.30-14.00 óráig
e-mail: info@marosrendelo.hu
www.marosrendelo.hu
Vezető:
dr. Bodroghelyi László főorvos

FELNŐTT HÁZIORVOSI RENDELŐK

1015 Budapest,
Csalogány u. 22-24.
1013 Budapest, Attila út 63.
1014 Budapest, Tárnok u. 9-11.
1016 Budapest, Zsolt u. 6.

GYERMEKORVOSI RENDELŐK

1012 Budapest, Mikó u. 12.
Telefon:
06-1/375-7173,
06-1/375-7539

1011 Budapest, Markovics I. u. 2.
Telefon:
06-1/202-0937,
06-1/201-6162

CSALOGÁNY UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

1-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Zempléni Tibor
Tel: 06-1/201-3392

2-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Nagy Ágnes Helga
Tel: 06-1/770-1056

3-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Mezősi Károly
Tel: 06-1/201-3762

4-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Majoros Márkó
Tel: 06-1/201-5415

5-ös felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Antal Dániel
Tel: 06-1/201-5415

6-os felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Bodroghelyi László
Tel: 06-1/201-7125

ZSOLT UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

7-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Csupor Emőke
Tel: 06-1/375-0002

8-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Nagy János
Tel: 06-70/428-4629

ATTILA ÚTI HÁZIORVOSI RENDELŐ

9-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Papp Viktória
Tel: 06-1/375-6551

10-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Borcsányi Judit
Tel: 06-1/375-6046

11-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Lukács Imre
Tel: 06-1/375-6046

12-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Kálmán Eszter Anikó
Tel: 06-1/213-7334

13-as felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Fejéregyházi István
Tel: 06-1/375-6551

TÁRNOK UTCAI HÁZIORVOSI RENDELŐ

14-es felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Szabó Krisztina
Tel: 06-1/356-7125
Tel: 06-20/598-0677

15-ös felnőtt háziiorvosi körzet

Dr. Vasadi Ágnes
Tel: 06-1/356-7125,
06-30/845-1854

ÜGYELETEK

Éjszakai- és munkaszüneti ügyeletek

I. és XII. kerületek részére

Tel.: 06-1/212-6636

További információ:
www.marosrendelo.hu

Gyermekorvosi ügyelet

Észak-budai Szent János Centrumkórház, 24.
épület (1125 Budapest, Diós árok 1-3.)

Telefon: 06-1/212-5979

Rendelési idő: H-P 20.00 - 8.00, hétvégén
és munkaszüneti napokon folyamatosan,
24 órás ellátásban.

Halászbástya (1.)

A világ közepe. Úgy értem, nekünk, magyaroknak. Magyarország, Budapest, Buda legszentebb helye. Azt kérdezik, miért pont ez? Igazuk van, lehetne a Palota is, Árpádok, magyar Anjouk, Luxemburgi Zsigmond és Hunyadi Mátyás Európa-szerte csodált palotái. Ha megmaradtak volna. De nem maradtak csak fenséges töredékek. Így hát a legszentebb hely a Halászbástya, a Mátyás-templom és a Hilton szálloda környéke. Ahol 1303-ban Buda polgárai összegyűltek, és fáklyák lobogó lángjánál hirdették ki, hogy egyházi átokkal sújtják Krisztus földi helytartóját, a pápát. Ahol 1309-ben Károly Róbertet megkoronázták. Ahol 1423-ban földi és égi segedelemért könyörgött Mánuel, a bizánci császár. Ahol töröktől zsákmányolt zászlók tucatjait függesztették ki az 1400-as évek derekán, Hunyadi János diadalmas hadjáratai után. Ahol esküvőit tartotta Mátyás, és ahol 1483-ban Bartolomeo Maraschi pápai legátus és egykori zeneigazgató elbűvölten és megszenyülten hallgatta az akkori világ legkiválóbb kórusát. Ahol szurkozott ércpokorsóban ravatalozták fel a Bécsben elhunyt király tetemét 1490 áprilisában. Ahol a mecsetté lett templom falába rejtett Mária-szobor elé rakott kő magától omlott le százötven év után, amikor 1686-ban Fiáth János hajdúi betörték a Várba. Ahol az országalapító nagy király szent jobbját örömmel közepette helyezték el a templomban 1771. július 20-án. Ahol egy másik országépítő, az 1196-ban elhunyt III. Béla és felesége, Antiochiai (vagy Chatillon) Anna alussza örök álmát.

A Vasárnapi Újság 1858. augusztus 1-én írja, hogy „császárné Ő Felsége szülése után a budai Halászbástyáról ágyúlövések fognak tétetni, hercegfi születése esetén százegy, hercegnő születése esetén huszonegy lövés, és utána a budavári főplebániatemplomban ünnepélyes Te Deum fog tartatni”. 1874. január 4-én az újság udvari hírek rovatából pedig azt tudjuk meg, hogy az uralkodó a fővárosban tartózkodik, és „őfelsége különös óhajára itt léte alatt a királyi váron, a gellérthegyi erődön és a Halászbástyán fölhúzatni szokott királyi zászlók jövőre nem fognak föltűzteni”. A királyi döntés indoka: „Ha a bécsi Burgon nincs lobogó, akkor itt sem kell.”

1880 körül a Vízivárosból a budavári Nagyboldogasszony templomhoz a szűk Jezuita-lépcsőn lehetett feljutni. Az északon található Bécsi-kapu és a déli Ferencz József-kapu (korábban Evangalista Szent János-kapu vagy Vízi-kapu) közt egyedül ezen a keskeny lépcsőn és a még szűkebb Szent Mihály gyalogkapun lehetett feljutni a régi, dísztelen Halászbástya déli bástyájára, a Mátyás-templom szentélye mögötti térségre. Ahol a közép-korban temető volt, benne a várfalra támaszkodó Szent Mihály temetőkápolnával, valamint a Szent Lászlónak, a Háromkirályoknak és a Szűz Mária mennyemetenelének szentelt kápolnákkal.

Sokan úgy tartják, a Halászbástya neve arra utal, hogy védelme a halászcéh feladata volt. Mások szerint az alatta elterülő Halászvárosról kapta nevét. De hívták korábban Szent Péter Bástyának, Szent Sebestyén Bástyájának, Ácsok Bástyájának is. Mai északi tornyának helyén egykor egy magas, előrenyúló bástya volt, török nevén a Híradás Tornya.

1874-ben hivatalosan is kimondatott, hogy a Budai Vár erődjellege megszűnt. 1894 októberében, a király nevenapján feltűzték a keresztgombot a Schulek tervei alapján pompázatosan átépített Mátyás-templom tornyára, és ezzel a Halászbástyaként ismert, kissé sivár falszakasz átépítése is fontossá lett. A Budapesti Hírlap újságírója 1894 októberében – már a millennium lázában – így lelkenedik: „Nagy-Boldogasszony temploma, az ősi koronázó-templom mostani környezetében nem maradhat. Ormótlan régi épületek vesznek körül, s alatta egy rozoga vén bástya húzódik. Mindenki érzi, hogy ennek az építészeti remeknek méltó környezetről kellene gondoskodni.”

Schulek terve az északi és déli Halászbástya, valamint a kettőt összekötő várfal reprezentatív átépítésével 1895 és 1902 között megvalósult: a Mátyás-templom méltóságos környezetbe került. Ugyanakkor az építmény a hét vezért jelképező hét csúcsos süvegű toronybástyával, valamint Szent István lovasszobrával a honfoglalásnak és az államalapításnak is emlékműve lett.

Száraz Miklós György

Őslénycsontok a bécsi kapun

Ötven perces animációs filmben mutatják be a török kori Pest-Budát

Őszre készülhet el az a mintegy ötven perces animációs film, amely a török hódoltság korabeli Pest-Budát mutatja be, a film másfél perces beharangozójában látható egyebek mellett a Nagyboldogasszony (Mátyás)-templomból kialakított nagy dzsámi, Murád pasa mára elpusztult dzsámija, valamint a török kori Pest és Buda madártávlatból. Habár teljes pontossággal lehetetlen feltárni a korabeli közterületek kinézetét, régi útleírások, helyszíni ásatások és a szakirodalom mindig segítenek.

Az elmúlt 15 évben több történelmi magyar csatát is feldolgoztunk, emellett több múzeummal és az Ópusztaszeri Emlékparkkal is van közös, interaktív munkánk. A török kori Pest-Budáról szóló filmen öt évvel ezelőtt kezdtünk el dolgozni, valamint az Aquincumot bemutató rekonstrukción is a kivitelezés fázisában van – mondta a Várnegyednek Baltavári Tamás, a Történelmi Animációs Egyesület elnöke.

Hozzátette: a török kori Pest-Budáról szóló, csaknem egy órás film október-novemberre készül el, és egy „színes-szagos”

ismeretterjesztő alkotás lesz, amely a korabeli ábrázolások mellett a mai utcaképet is bemutatja. Nyersanyagként pedig – ha erre valakinek igénye van – bármikor számítógépes játékká is alakítható, vagy az oktatásban interaktív elemként használható. Kitért ezen kívül arra is: tervezik, hogy a török kori, 1664-es állapotú Pest-Budát alapul véve elkészítik az 1686-os visszafoglaló ostromot is.

Baltavári Tamás szerint az animációk célja, hogy ne csak a helyszínt, hanem a korabeli hangulatot is bemutassák. A karakterek elkészítése és mozgatása egyébként a teljes folyamat legköltésesebb része. Az ősszel elkészülő filmben meg fog jelenni egyebek mellett a Dísz téren a nagy, zsibongó, balkáni hangulatú vásár. Érdemes megemlíteni ennek kapcsán az Assassin's Creed videójáték-sorozatot, amelynek egyes helyszínei, felépített világai az oktatásban is felhasználhatók, edukatív célokra. A török kori Pest-Buda megjelenítésénél egyébként ugyanazt a motort – az Unreal Engine 3D-megjelenítő szoftvert – használják, mint több számítógépes és videójátéknál.

A Várnegyed kialakításánál törekedtek a minél részletgazdagabb megjelenítésre, amelyek során a gótikus, már-már a reneszánszba hajló középkori, valamint az arra ráépülő ideiglenes, könnyűszerkezetes törökös építészeti stílust akarták bemutatni. – Abban a korszakban járunk, amikor ha leszakadt egy márványerkély, azt nem helyreállították, hanem egy kiugró faszervezetet építettek a helyére. A rendben tartott utcákat elborították a kis kalyibák, standok, állatketrecek. Pest-Buda így keleties, színes, zsibongó, ütött-kopott, a modern európai szemnek piszkos, zsúfolt helyszínné vált.

**„EGYSZER CSAK MEGLÁTTUK
A SZEKÉRYOMOT A KÖBEN”**

Nagyon szeretem az ilyen típusú vizualizációt. Nagyon fontos, hogy a diákok közvetlenül láthassanak ilyen animációkat, hiszen számítógépes játékaik során is ilyenekkel találkozhatnak. Célszerű, ha ezeken keresztül próbáljuk megszólítani őket – nyilatkozta a Várnegyednek Kalász Nándor, a Szent Angéla Ferences Általános Iskola és Gimnázium történelemtanára, a Zanza TV 12. évfolyamos történelmi oktatóvideóinak forgatókönyvírója. „Amikor ásatáson dolgoztam, mindent elbontottunk. Szegény professzorunk nem értette, miért nem látjuk a különböző rétegekben az életet. Egyszer leültetett minket, és elmagyarázta nekünk, mi hol volt, hogyan mehettek az emberek, hogyan árulhatták a gyümölcsöt. Felépült előttünk az egész camponai tábor. Egyszer csak megláttuk a szekéryomot a kőben, és onnantól semmit sem bontottunk el. Talán ez az, amiért nagyon fontosnak tartom ezeket az animációkat” – jelentette ki. Hozzátette: „ezt a kisvideót elsősorban a felső tagozatosoknál vinném be órára, az ország három részre szakadásának tárgyalásánál. Így a filmen látottakat össze lehet hasonlítani a mai állapotokkal. Ki lehet térni az életmódra, a stílusokra, az építési technikákra, az alapanyagokra. Kíváncsian várom a teljes filmet.”

KÁ

Bécsi kapu tér

Dísz tér

Baltavári Tamás elmondta: a rekonstrukció alap kutatásánál első lépésben a szakirodalmat kell feldolgozni, valamint sokszor kell kimenni az adott helyszínre, amelyek bemutatása Google Earth alapra épül, így méter pontosságú. A török hódoltság korának Pest-Budájáról egyébként nincsen részletes szakirodalom, ezért főként Fekete Lajos és Nagy Lajos: Budapest története a török korban című munkáját, valamint a török kori Magyarországról részletes úti beszámolókat készítő világutazó Evlija Cselebi leírásait veszik alapul. A következő lépés, hogy korabeli karakterek, használatok, mindennapi használati tárgyak révén élettel töltsék meg az egyes utcarészleteket.

Olyan apró, de beszédes történelmi részletekre is hangsúlyt helyeznek, mint a bécsi kapura aggatott őslénycsontok (ezt díszként és elrettentésként is használták), vagy az egyetlen (Szent Györgyöt ábrázoló) szobor, melynek a török megkegyelmezett, valamint az öszvérekből álló élő futószalag, mely a vár vízellátását biztosította.

Schmidt Gábor

Fery Oszkár

A vörösteror elfeledett vértanúja

II. rész

Folytatjuk Fery Oszkár megrendítő sorsának bemutatását. Az első világháború utolsó évében a csendőrség felügyelőjévé kinevezett, kerületünkben élt altábornagynak hamarosan sokkal súlyosabb gondokkal kellett szembenéznie, minthogy a bécsi udvar magyaroktól rettegő köztisztviselői nem adnak szabad utat neki a rendfenntartó szervezet megreformálásához. A történelmi események egyre gyorsuló örvénye – sok, más hazafihoz hasonlóan – tőle is a legnagyobb áldozatot követelte, amit egy egyenruhás meghozhat.

AZ ŐSZIRÓZSA ÁRNYÉKÁBAN

Az 1918 őszi katonai összeomlás és a Károlyi-féle puccs Fery Oszkár mindenféle érdemi reformkísérletét derékba törte. A népköztársasági hatalomátvételt ugyan nem gátolta, de csak kényszerűségből hagyta jóvá, hogy a csendőrség felesküdjön a Nemzeti Tanácsra. Bizalmatlan volt az új hatalommal szemben, amire minden oka megvolt: Károlyi Mihály szövetségesei között még vezető pozícióban is voltak olyan kalandorok, akiknek frontlógósként meggyűlt a bajuk a csendőrökkel, és személyes bosszú fűtötte őket a testülettel és Feryvel szemben. Erre a tűzre csak olaj volt, hogy az új kormány először nem hagyta, hogy a kakastollasok kellő eréllyel teremtsenek rendet az ország-szerte kirobbant nemzetiségi zavargások, fosztogatások és lázongások káoszában. Emellett a szociáldemokrata és kommunista irányzatok a szervezet fegyelmét is igyekeztek aláásni.

Erdély védelmének szükségességéről próbált egyeztetni Linder Béla akkori hadügyminiszterrel, ám a „Nem akarok katonát látni!” szellemében cselekvő, alkoholista főtisztnél süket fülekre talált. Buzgóságával csak azt érte el, hogy december elsején, a tábornoki kar zöméhez hasonlóan őt is kényszernyugdíjazták. Miután kénytelen volt tétlenül végignézni a csendőrség szétzüllesztését, felesége szerint gyakran így fakadt ki: „Ha arra gondolok, hogy ez is lehetséges, szeretném elfelejteni, hogy csendőrtiszt voltam!”

A VÖRÖS HÓHÉROK MARKÁBAN

Az 1919 márciusában kikiáltott proletárdiktatúra idején kapcsolatot tartott az ellenforradalmi szervezkedések vezetőivel, de nem nyílt rá kedvező alkalom, hogy tevékenyen is bekapcsolódjon a nemzetmentő munkába. Idővel szigorú megfigyelés alá vonták egy, a csendőrtisztek közé beférkőzött vörös spicli jelentése alapján, fegyvergyűjteményét pedig az elsők között kobozták el. Július 5-én vidékre küldte a zaklatások miatt idegileg kimerült lányát. Ekkor már sejtette, hogy a hatalom képviselői nem fogják sokáig megtúrni az élők sorában: gyermekéhez intézett utolsó szavaiban már a halálra készült.

Első ízben július 7-én, a sikertelen június 24-ei ellenforradalom utáni megtorlások és túszedések keretében tartóztatták le. Ekkor nyolc napot raboskodott a kommunista detektívek főhadiszállásául szolgáló Országházban. A fogságban nyíltan hangoztatta királpárti nézeteit, és élesen kikelt a kínzások és a foglyokkal való embertelen bánásmód ellen. Csak az olasz antantmisszió közbenjárására helyezték szabadlábra. Július 15-én

Az eredeti, 1921. július 21-én felavatott emléktábla a Fery Oszkár utcában

Fotó: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest Gyűjtemény

még segített idősebb fiának, Oszkárnak az ausztriai ellenforradalmárokhöz szökni, de ő a kötelességének érezte, hogy a magyar fővárosban maradjon arra az esetre, ha mégis sikerül megbuktatni Kun Béláékat.

A július 19-ére virradó hajnalon ismét elvitték Fő utcai lakásáról. Az indok egy névtelen feljelentés volt, amelyet Zagyi József csendőrgazdászati tiszthelyettes fogalmazott, szakmai félteékenységéből és becsvágyból. Ebben az szerepelt, hogy a szegedi ellenkormány Ferynek, illetve két munkatársának, Borhy Sándor és Menkina János csendőralezredeseknek szánja a testület vezetői pozícióit, akik már ugrásra készen várják a lehetőséget a hatalomátvétellel. A feltételezés teljesen légből kapott volt, a tiszteknek nem is volt lehetősége érintkezni a szegediekkel. Ez a gyanú mégis elég volt ahhoz, hogy a három tisztet

Radányi Kornél, Cserny József és Papp Sándor, a Lenin-fűk vezetői

Fotó: Filmhíradók Online

Fotó: Budapesti Levéltári Mozaikok

Az egykori Budapesti Tanítóképző Intézet ma is azonos küldetést szolgál, ugyanis az ELTE Tanító- és Óvóképző Kara működik itt

a Mozdony utcai (1945-től Kiss János altábornagy utca) tanítóképző épületébe, akkor Cserny József terrorcsapatának főhadiszállására hurcolják. A Lenin-fűk három napon át vallatták az elfogottakat, akik makacsul hallgattak, és a nyilvánvalóan hamis vádakot tagadták. Ezért a terroristák július 21-én, éjjel 11 órakor mindhármat lehajtották a pincébe, ahol egy fűtéscsőre hurkot vetettek, és egymás után felakasztották őket. Fery Oszkár kényszerítették, hogy végignézze két közeli munkatársa szenvedéseit, majd övele is hasonlóképpen végeztek. A gyilkosok ezt követően a Műegyetemnél dobták a Dunába a holttesteket; Fery Oszkár földi maradványai sohasem kerültek elő.

UTÓRENGÉSEK

A csendőr altábornagy családjára további tragédia várt a kommun után: Margit lánya nem tudott belenyugodni édesapja elvesztésébe, és 22 éves korában, nem sokkal tervezett házasság előtt, 1920. január 7-én megmérgezte magát.

Az igazságszolgáltatás sem nyújthatott számukra sok vigaszt: ugyan a gyilkosok közül a bíróság hetet halálra, többeket pedig hosszabb börtönbüntetésre ítélte, a hamis feljelentést író Zagyi a szovjet–magyar fogolycseré-egyezmény révén megúszhatta a rá kiszabott kötélt általi halált, a csendőrök közé kémeket csempésző lovag Beer Vilmosné Löwy Margit pedig örültséget színlelve játszotta ki az igazságszolgáltatást.

Némi vigaszt meríthettek abból, hogy a magyar társadalom értékelte a családfő áldozatát: az akkor még részben az I. kerülethez tartozó Mozdony utca a két világháború között Fery Oszkár nevét viselte, a tanítóképzőn pedig márványtáblát helyeztek el a meggyilkolt csendőrök tiszteletére. 1924-ben a tisztek szenvedésének konkrét színhelyén is márványtáblát állítottak. Fery neve szintén szerepelt a Nemzeti Vértanúk emlékművén, és országsháza számos közterületet neveztek el róla. Szülőházát 1940-ben emléktáblával jelölték meg. A második világháború után a visszatérő kommunizmus természetesen minden rá utaló nyomot igyekezett eltüntetni, de emlékének nem diadalmaskodtak a vörös rémuralom örökösei: a mára a XII. kerülethez tartozó tanítóképzőn a Hegyvidéki Önkormányzat jóvoltából ismét tábla jelzi Feryék megrázó sorsát. Ugyanakkor az I. kerületben a mai napig nincs, ami emlékeztessen rá.

Tari Tamás

Ifjabb Fery Oszkár, Laky Szeréna, Fery Oszkár

Fotó: Képes Krónika

Fotók: Kocsis Attila

Milyen nyavalyát gyógyított a sárga majomzsír?

I. rész

Ötven éve nyitott meg a Várnegyedben egy különleges kiállítóhely, ahol olyan érzése támadhat a látogatónak, mintha utazást tenne a múltba. Nem véletlenül: az Arany Sas Patikamúzeum helyén vélhetően már a török korban is folyt valamilyen kereskedelmi tevékenység, de a hangulatos Tárnok utcai épületben közel háromszáz éve biztosan gyógyszerészek szolgálták a budai polgárokat.

Az Arany Sas Patika elődje, az első budavári patika a Dísz téren nyílt meg, amelyet akkor még Arany Egyszarvúnak neveztek. Bössinger Ferenc Ignác egy évvel a török kiűzését követően, 1687-ben alapította. Ez a patika előbb a Tárnok utca 16. alá költözött, majd 1735–1754 között foglalta el mai helyét, a Tárnok utca 18. számú épületet. A XVIII. század közepétől kezdve nagyjából az első világháborúig gyógyszerész volt a középkeleti alapokon nyugvó épületben, majd cipésműhely és mosoda

A gyógyításban való jártasság a XVI. században még egy nagy közös forrásból táplálkozott, majd amikor kialakult a hivatásos orvoslás intézményrendszere, a korábbi gyakorlatok a népi gyógyászat eszköztárában éltek tovább. Addig mindenki azt „vett ki” a tudásbázisból, amit jónak látott.

A gyógyszertár egyben rendelőként is szolgált, a nyavalyára szánt orvosságot helyben vették be a betegek, esetleg kis tégyelben vitték haza a patikaszeret. A patikusok nemcsak – a mai fogalmaink szerinti gyógyszereket – árultak, hanem olyan luxuscikkeket, mint a cukrot, a kakaót, később egyéb gyarmati árukat. Arról nem is beszélve, hogy a cukornak is gyógyhatást tulajdonítottak. Orvossághoz nemcsak a patikában juthatott hozzá a kor embere. A Felvidéken olejkárok (vándorgyógyítók, gyógyfűárusok) járták a vidéket, akik a jezsuitáktól szerezték ismereteiket. Melléjük a gyógyítórendek és a helyi értelmiség is kivette a részét a gyógyításból. Számukra később születtek kis kötetek arról, hogyan kell ellátni az egyes betegséggel küszködőket.

nyílt a helyén, az 1950-es években pedig háztartási bolt. Itt találkoztunk Dr. Vámos Gabriellával, a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum muzeológusával.

A múlt század hatvanas éveiben született meg a terv arról, hogy a házat lakóépületté alakítsák, ám egy váratlan felfedezés – szerencsére – megváltoztatta az eredeti szándékot: két fülkét, egy reneszánsz vakfülkét, valamint egy török kori lámpafülkét találtak a falban, valamint freskókat, és különböző korokból származó falfestéseket. Ezek ma is láthatók, a bejárati ajtó mellett például tipikus alkimista szimbólumok tűnnek fel. Erre később még visszatérünk. A patika officinájában (az a tér a gyógyszertárakban, ahol az ügyfeleket kiszolgálják) másik két értékes freskót is felfedeztek, amelyekről a művészettörténészek később megállapították, hogy két külön mestertől származnak. Ha szemben állunk az officinával, jobbra láthatjuk Jézus és a vérfolyásos aszszony történetét. Az Arany Sas Patika sorsa 1965-ben kapcsolódott össze a Semmelweis Orvostörténeti Múzeumával (SOM), amikor ugyanis a levéltári kutatásokból és az említett felfedezésekből kiderült, hogy a Tárnok utcában valaha patika működött. Megszületett a döntés: nyíljon gyógyszerészettörténeti kiállítás az épület falai között a múzeum égíse alatt. Ezt támogatta az a körülmény is, hogy az akkori döntéshozók úgy ítélték meg, kevés a látványosság a Várnegyedben.

HELYTÖRTÉNET

PATIKABÚTOR A SZERECSENY MINTÁJÁRA

A múzeumot úgy kezdték kialakítani, hogy a kiállítás a reneszánsz és a barokk közti időszakot ölelje át, ami így kiegészíti az Apród utcai SOM gyógyszerészettörténetre vonatkozó részét. Az állandó kiállítás 1968-ban nyitott meg a nagyközönség előtt, a patikamúzeum pedig 1974. július 1-én, vagyis éppen fél évszázada. Így teljesedett be az épület kalandos története.

A Tárnok (valaha Üzlet) utca az egykori budai várnegyed igen forgalmas részén található, vagyis a számos különböző profilú üzlet mellett itt is kereskedelem folyt. Az Anna utca felé egy rác boltajtó található, amit árufeltöltésre használhattak. A kis utcácskára néző homlokzat kialakítása-felújítása 1820 körül készült el, ám ránk maradt egy 1771-es számlakivonat, amin látható a patika képe. A metszet arról tanúskodik, hogy a rác boltajtó már akkor is létezett. „Hogy a XVII. században miként festhett a patika belső tere, arról művészettörténeti emlékek alapján alkothattak képet a szakemberek. Az officinához minden valószínűség szerint tartoznia kellett egy laboratóriumnak, amire bizonyosság a ma is látható átadóablak” – mutat egy a padlószinhez közelebbi kicsiny nyílásra Vámos Gabriella. A hajdani patikák kialakításáról az egyik kiállítási tárgy, egy 1780 körüli metszet másolata is képet ad. A felhasznált anyagok és módszerek körére pedig a fennmaradt patikaedények, patikabútorok felirata világít rá.

Több kiállított tárgy eredetileg is a patika részét képezte, ilyen a két vörösmárványból faragott, oroszlanos konzolasztal, továbbá egy hatalmas mozsár. Ezek a tárgyak az 1910-es években, az Arany Sas Patika bezárásakor kerültek az Iparművészeti Múzeumba, és egészen addig ott maradtak, míg az épületet múzeummá nem kezdték alakítani. Schulteis Emil, a SOM akkori főigazgatója (egyben egészségügyi miniszterhelyettes) kérvényezte az Iparművészeti Múzeumnál, hogy a tárgyakat szolgáltatassá vissza eredeti helyükre.

Az ötven éve megtekinthető eszközök nagy része a XVII-XVIII. századból származik. Melléjük néhány rekonstrukció található, ilyen a patikabútor, ami a kőszegi Fekete Szerecsény patika bútorzata alapján készül el. Érdekesség, hogy az eredeti bútorokon, tárgyakon lévő feliratok segítenek eligazodni abban is, milyen gyógykészítményeket használhattak eleink. Például az egyik edény felirata arról árulkodik, hogy abban sárga majomszírt tároltak, ám hogy a különleges anyagot mire használták, arról nincs feljegyzés. A múzeum udvar felé eső részén igazi kuriózum található: egy alkimista műhely – elképzelt – XVI-XVII. századi rekonstrukciója. Hogy miért alakították ki a múzeumban a misztikus laboratóriumot, arra a bevezetőben említett falfestés ad magyarázatot. A festés még akkor kerülhetett a falra, amikor a török elfoglalta Budát, vagyis 1541 táján. Érdekesség, hogy az alkimisták műhelyében található misztikus tárgyakat régen a patikákban is kihelyezték, hogy a gyógyítás misztériumát erősítsék.

(Folytatjuk)

Császár Tamás

Antall József (1932-1993), a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum megbízott főigazgatója, majd főigazgatója, későbbi miniszterelnök újító elképzeléssel állt elő, vallotta ugyanis, hogy a gyógyszerészettörténeti emlékeket gyűjteni kell. A nagyformátumú tudósnek és politikusnak óriási érdeme volt abban, hogy az 1970-es, 1980-as években országsszerte kialakult a patikamúzeumok hálózata.

A régi tárgyak új esélye

Artucci Upcycling, az ötletek kedves kicsiny szigete Budán

Az I. kerület rejtett kincsesládája az Artucci Műhely a Mária tér mellett, a Batthyány utcában. A kicsiny boltocskában régi tárgyak művészi újrahasznosítással kelnek új életre. A családi vállalkozás, az Artucci Upcycling alapítója, és a budai bolt megálmodója, motorja és életvidám lelke a grafikus, ötvösművész – s eredetileg tanár – Rozsnyói Éva.

– Miért és mióta foglalkozik régi tárgyakkal? Hogyan született a bolt és a műhely ötlete, és honnan van a régi tárgyak iránti vonzódása, szeretete?

– Mindig is vonzódtam a régiségekhez. Négyen vagyunk testvérek, idős édesapám mindig is fotózott, régi tárgyakat gyűjtött és sokat mesélt a régés-régi időről. Mindannyian megszerettük ezt régi hangulatot és világot. Rajz és vizuális kommunikáció szakon diplomáztam, művészettörténetet tanítottam, de később a grafikai vonal vonzott. Négy évig dolgoztam itt a Várnegyedben, a Hadtörténelmi Múzeumban múzeum-pedagógusként, s ott kerültem közvetlen kapcsolatba muzeális értékekkel. Az ötvös iskolát már később, felnőttként végeztem el, de ott nekem már egyértelmű lett, hogy nem akarok és tudok ebbe a mai, modern vonalba becsatlakozni. Magamban arra jutottam, hogy ne legyen tőlem idegen az az ötvöstárgy, amit én készítek, hanem ez csak úgy működhet, ha az egy régiség, mert valahogy csak ez áll hozzám közel. Aki még sokat segített megtalálni a saját utamat, az az öcsém, akivel közösen kezdtük el ebben a gondolkodást is. Ő műtárgybecsüs, és sok múzeummal dolgozik együtt. Sokat járt régiségpiacokra és aukciókra, ahová kíváncsiságból én is elkísértem. Néztam az ottani tárgyakat, melyek a műtárgypiacon alulértékelték vagy szinte alig eladhatók, bár sokszor 100-150 éves tárgyáról volt szó. Lai-kusként ez megdöbbenett, mert a szememben csodás és valamifajta értéket hordozó régi tárgyáról van szó. Itt találkoztam a tejüveggel és a mangánüveggel, máig is kedvelt és kedves alapanyagaimmal. Ezek sokszor szecesszió és art deco korabeli tárgyak, amik nem nemesfémmel készültek, ezért nem keresettek a műtárgypiacon.

– Legalábbis „hivatalosan” talán nem értékesek, de ettől még szépek és értékesek az arra fogékony szemnek és léleknek. Pláne egy alkotó kedvű ötvösnek...

– Pontosan. Műtárgybecsüs testvérem nem is értette, mi lehet ebben a szép, ugyanis szerinte ezek „csak sima gömbök”. De én elkezdtem kísérletezni, hogy hogyan lehet új szereléssel és új dizájnnal ebből alkotni valamit. Ez nagyon foglalkoztatott és inspirált. Az ötvös vizsgamunkámban már az újrahasznosított ékszer volt a témám.

– Az ékszereken kívül is sok itt az érdekes tárgy. Van kutyogós kávéfőzőből és tárcsázós telefonból készült lámpa, liszteszákából lámpaernyő és táskák, mozsizék, szűrőből vagy kapából készült ékszer tartó, gereblye fogas. Ezt mind-mind ön találja ki és készíti, vagy van alkotótársa?

– Az ötlet az enyém. De természetesen vannak segítő társaim.

Rozsnyói Éva a műtárgypiacon alulértékelt tárgyaknak ad új életet

– Több szakma bevonására is szükség lehet, van egy fix kreatív csapat, vagy mindig megkeresi azt a szakembert, akinek a szaktudását igényli?

– Mindig keresem, ki tud épp segíteni. Nem könnyű. A lámpaernyő szakma sajnos épp kihalófélben van. Amikor anno például ezekbe a csodás anyagokba beleszerettem, még élt az az akkor kilencvenkét éves bácsi, aki ezeket a hagyományos technikákat ismerte és gyakorolta, ám most már sajnos nincs velünk. Sokszor belefutok abba, hogy az elhivatott szakemberek már nagyon idősek. Egy fiatalabb asztalos pedig szívesebben dolgozik új bútorlapokkal.

– Kicsit a régi világ szellemét és tudását is átmentik ezzel, hogy felhasználják a ma már nem is ismert, és nem az eredeti szerepükben használt tárgyakat. Ez az upcycling, azaz értéknövelő továbbhasznosítás.

– Artucci, a műhelyünk neve a reneszánsz megújulásra utal, mely korszak neve újjászületést jelent.

– Kikből lesznek az újrahasznosított tárgyak vásárlói? Főleg turisták vagy környékbeli lakosok is?

– Nagyon vegyes. A Várkerületben szerintem eleve az lakik, akiket vonzanak a régiségek, és a régi épületek. A környékből nagyon sokan jönnek, kedvelik e kis boltot, fogékonyak az itt található régi értékekre, hangulatra.

– Talán nem is a zöld újrahasznosítás a csábító, hanem inkább a régi tárgyakhoz való vonzódás?

Egyre többeket érdekel a hulladékmentes újrahasznosítás témája. Fém tárgyak használati eszközökből

Fotók: Körösi Tamás

Ékszerek minden mennyiségben a piciny boltban

– Igen, sokszor jönnek be gyerekek is a szülőikkel, rácsodálkoznak a régi telefonra, hegedűre. Azt látom, hogy a környékbeli lakosok kimondottan szeretik ezt az antik vonalat.

– **Felüdülés egy ilyen kis bolt létezése a mai világban. Megtalálják a turisták is a műhelyét?**

– Igen, egyre gyakrabban fordul elő, hogy telefontal a kezükben direkt és céltudatosan jönnek ide, upcycling boltot keresve. Azt mondják, hogy vintage vagy second hand üzlet sok van, de upcycling – ahol a régi tárgy újraalkotásra is kerül – abból kevesebb.

– **Melyek a legkeresettebb újraalkotott tárgyaik?**

– A régi, forgalomból kivont pénzürmékből készült ékszereknek nagy a sikerük.

– **Mi a kedvenc anyaga? Mivel dolgozik legszívesebben?**

– Inkább korszakok vannak. Egyedül műanyagot, vagy plasztik tárgyat nem használok egyáltalán. Most épp kivágott öreg szőlőtőkéből dolgozunk.

– **Ritka kegyelmi állapot, ha az ember kreativitást és tehetséget kapott, ráadásul azzal is foglalkozhat, amit szeret. Viszont ehhez szükség lehet biztos családi háttérre és segítőkre is. Egy ilyen kreatív műhelyben dolgozni is igazi csapatmunka. Kik a társai, segítői?**

– Az Artucci állandó csapata három fő, egyedül ezt nem is tudnám megoldani. Segítöm, hátterem és társam először is a férjem, Takács György grafikusművész, aki a kezdetektől támogatott. Ő aktívan részt vesz a munkákban, a termékek csomagolását és minden online anyagot, így a weboldalunkat is ő készíti. A másik állandó Artucci-csapattag Rozsnyói Gergely, a testvérem. Viccesen úgy szoktam bemutatni, hogy kívül vagyunk itt a boltban: „én és a kisöcsém”. Ő műtárgybecsüsként az, aki az alapanyagok beszerzésén túl a boltban mint eladó is jelen van, így a vevők gyakran találkozhatnak vele, s akár szakvéleményt is kérhetnek az adott hozott- vagy vásárolt antik tárggyal kapcsolatban.

– **Mik a jövőd tervei?**

– Újrahasznosítással kapcsolatos műhelyfoglalkozásokat tervezünk időszakosan, például régi pamutpólóból székpárna szövése, de ez a terv még alakulóban van.

MÉ

Melegkiütés vagy napallergia?

Egy laikus nem feltétlenül tudja megmondani, hogy a bőrén érzékelt foltok, kiütések vajon napallergia, polimorf fénykiütés vagy melegkiütés tünetei, éppen ezért bizonyos esetekben fontos az orvosi diagnózis. Hiszen az egyes bőrtünetek más-más kezelést igényelhetnek. Dr. Brezán Edina, a Dermatica bőrgyógyásza, kozmetológus abban segít, hogy be tudjuk azonosítani, mikor érdemes orvoshoz fordulnunk.

A melegkiütés (miliaria) viszonylag gyakori bőrtünet csecsemőknél, kisgyerekeknél ugyanis az ő hőszabályozásuk nem olyan fejlett, mint a felnőtteké, és ezért a hőség hatására eltömődhetnek a verejtékmirigyek. A meleg, nedves környezetben pedig könnyen elszaporodnak a baktériumok, amelyek látható tüneteket okoznak: piros foltokat, hólyagokat.

Éppen ezért meleg időben kifejezetten fontos a gyerekeknél is a szellős, könnyű öltözék és lehetőség szerint a pelenka nélküli „szellőztetés”.

A melegkiütés felnőttkorban is kialakulhat, ugyanis a meleg hatását fokozzák a túl szoros, nem szellőző ruhák, amelyek alatt megreked az izzadság. A melegkiütések gyulladásos formája többnyire viszkető, duzzadt, vörös pattanás formában jelenik meg. A nem gyulladásos típus főként a háton, a vállon, a mellkason, a hónaljban alakul ki, és egy folyadékkal töltött hólyag formában jelentkezik. Többnyire csoportokban jelennek meg a hólyagocskák, amelyek nem viszketnek, nem pirosak, és ha kifakadnak, ha elvakarjuk őket, vízszertű folyadék távozik belőlük. Jellemzően gyorsan elmúlnak, különösen, ha szabadon hagyjuk a testfelületet. Ezért melegkiütésnél legfontosabb teendő a szellőztetés.

HONNAN ISMERHETŐ FEL AZ ALLERGIA, A FÉNYÉRZÉKENYSÉG?

Akkor beszélhetünk fényérzékenységről, ha valaki a normális-tól eltérően reagál a fényhatásra. Ha csalánkiütés alakul ki, akkor valódi allergiáról van szó, ami nem gyakori jelenség. Onnan lehet felismerni, hogy kellemetlen égető, viszkető érzés mellett összefolyó kiütések fedezhetők fel a bőrön a fénynek való kitettség után – a fénnel leginkább érintkező területeken.

Néhány anyag felerősítheti a bőr fényérzékenységét, csúnya, hólyagos bőrgyulladást okozhat, amely után sokszor marad vissza barna folt. Fényérzékenységet kiváltó anyagot tartalmaz például a petrezselyem, kömény, ánizs, pasztinák, citrusfélék, sárgarépa, a krizantém, napraforgó, őszirózsa. Veszélyes ilyen szempontból a bergamottolaj is, amely bizonyos parfümökben és akár napolajban is található. Napsütéses időszakban ne fúj-juk a bőrünkre a parfümöt!

Fényérzékenyeknek érdemes a nyári kertészkedéssel is óvatossá lenni, a napon végzett munka után 24 órán belül alakulhatnak ki a hólyagos, fájdalmas, gyakran a növény körvonalát mutató nyomok. Gyógyszerek is okozhatnak ilyen problémát, ezért mindig el kell olvasni az adott szerek leírásában a mellékhatásokról szóló részt is.

MIKOR KELL FELKERESNI A BŐRGYÓGYÁSZT?

Ha nem múlik el magától a melegkiütés, az orvos rázókeveréket rendelhet el, ami enyhíti a viszketést, égő érzést. Ritkábban, de előfordulhat, hogy helyi antibiotikus kenőcsre van szükség, ha úgy látszik, hogy az érintett bőrfelületen elszaporodtak a baktériumok. A kivizsgáláson az is kiderülhet, hogy valószínűleg napallergiáról van szó, amelyet szintén ajánlatos lehet gyulladáscsökkentő, hűsítő készítménnyel kezelni, súlyosabb esetben antihisztamin tartalmú gyógyszer szedése mellett. A tünetek elmulasztásában a helyi szteroid kezelés is sokat segít. Terápiájában megoldás lehet a speciális megelőző fénykezelés, vagyis az érzékenységhez való „hozzászokás” még nyár előtt.

Természetesen a fényvédelem, és a karokat, lábakat, fejet fedő ruházat megelőzőként és kiegészítésként is elengedhetetlen.

(x)

Fényudvar

Liftók, lihtóf, sőt, lifthóf. Néha nehéz eltalálni a német szavak helyes írásmódját, de az ingatlanügynökök modoros, mi több, száználmas lakásajánló szövegeiben nagy sűrűséggel találkozni a lichthof, – magyarul fényudvar, világítóudvar – saját elgondolású megoldásaival.

A lichthof mint építészeti elem egyidős a kőalapú építészettel. Legelső példáit a mínoszi civilizáció idejéből Krétán találjuk, de az épület jobb bevilágítását lehetővé tevő kialakítást az egyiptomiak és a rómaiak is használták. Utóbbiaknál a négyzetes tetőnyílás (compluvium) az esővízgyűjtést is szolgálta, mert a földszinten medence (impluvium) várta a lecsöpögő vizet.

A lichthof alapvető építészeti eleme a mai bérházaknak is. De sajnos ugyanannyira lenézett, lesajnált, mint amennyire kötelező. Nézzük, mi is ez az egyes esetekben az utcáról is látható beszögellés (fél-lichthof), légfolyosó. Laktam ötödiken és félemeleten is, így a világítóudvar működését alulról-felülről ismerem. Gyerekkori tapasztalat, hogy a felső eme-

letnél megszűnik a kéményhatás, az alsó szintek illatai, bűzei itt reménytelenül megrekednek, de legalább megtudhatjuk, mi a menü alsószomszédéknál. A legalsó szinten élők pedig nézhetik, gyűjteménybe szervezhetik, miket dobnak ki az ablakon a felsőbb emeletek lakói. Így tehát középen a legjobb lakni, mert itt átsuhan minden, ami szag vagy hulladék.

Egyszóval a lichthof a városi, emeletes lakóingatlan, a bérház függőleges szemétdombja, felhagyott fészere, zsiromocskos kábelalagútja. Itt landol minden, ami egy résnyire nyitott ablakból röppályára helyezhető: csikk, fülpiszkáló, üres samponos flakon, arcmosó korong, és még fokozhatnánk higiéniai kiegészítőkkel is. Pedig lehetnének kulturáltak is lichthofjaink. Szép fehérre meszeltek, hogy a fentről jövő fény a földszinti lakásba is betükröződhessen. Mert bármilyen hihetetlen, oda is jut a fényből. Láttam szép lichthofokat is. Fehérre meszeltek, tiszták. Csupán ennyit kell tudnia egy világítóudvarnak, az esővíz begyűjtése ma már némileg életidegen gondolat.

Mutasd meg a lichthofod, megmondom, milyen a közös képviselő! Hát, sajnos a társasházak szemétdombjára nem mindig jut idő és energia. De legyenek kivételek, lehetőleg minél több! Vessük fel a világítóudvar-kérdést a legközelebbi társasházi közgyűlésen!

-kuthi

Böjtszerda

PANORÁMATERASZ ~ ZENE ~ KIÁLLÍTÁSOK ~ TÁRLATVEZETÉSEK

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

JÚLIUS 31. | 18:00–22:00

Főtámogató:

mng.hu

Küldemény

	1	SZÉKEN HELYET FOGLALÓ	KOLLEGA	VRÁG IGÉJE	CENTRUMBAN VANI	TERÍTŐ-DISZ	FÜRDŐ-ZIK
		PÉLDÁUL A FEST-MÉNY					
		GYEREKET ÁLOMBA RINGAT					
		REVÜTÁN-COSNÓ			A KRIPTON VEGYJELE RÉGIES KEZDÉS!		
		A KÓRHÁZ JELE RÁDILUSZ RÖVIDEN	VÁLTOZATOS SZÍNŰ KÁBÁTOT FELSEGÍT				
2	RUHA-SZEK-RÉNY	AZON A MÓDON	ÁRJEGY SZÉLEI!	NEWTON RÖVIDEN	HAJNALI MISE ERŐSEN ÓHAJTO		NEUTRON RÖVIDEN TAPLÁ-LÁS
HÜLLŐ-FELE					AJTÓT CSUKÓ SZÍNÉSZ-NŐ (ÉVA)		INDUL AZ EDZÉS! SZAPORÓ-DIK A HAL
HATAL-MAS, JÓKÓRA			AZ UTCÁ-RA LÓKO RITKA NŐI NÉV				
SZÁRAZ FANYAR IZÚ (ITAL)			SEZÉME-LYED SZÁLLÍTÓ JÁRMŰ		KECSE-SEN HAJLIK PERZSEL		
IDŐSB. RÖVIDEN PESTI KERÜLET		MADAR-FEGYVER HÉT-KEZDET!			FEL-DISZÍT BIKÁVER-JELZŐ!		3
				NÉMET VILÁGCEG ELEKT-RON. RÖV.		AZ ÉG SZÍNE ALÁ-TÁMASZT	
BEKÖVET-KEZHET NŐI NÉV			ERESZT JEGYZET-BLOKK			IGEN, OLASZUL RAKTÁRI SZÁM. R.	
KÖRÜL-BELÜL RÖVIDEN		ILONA BECEZVE NYAK-PRÉM		FÉRFINÉV KÜZD A TŰZ ELLEN		HATA-RÓZOTT NEVELŐ BOLT	
KÖR-SZELETI	SZÍNÉSZ (GYULA) IDÁIG				A LŐLÁB RÉSE SZÁLLO-DA		
NEMES-GAZ			APFÉLE KÖLTŐIEN ELKÉP-ZELES		VALAKI MELLE SZAVA-ZAT		
ADY ENDRE EGYIK ÁLNEVE		EZEN A HELYEN RÓMAI 1-ES		VOLUMEN RÖVIDEN SABLON KÖZEP!		BELSŐ VÁLSÁGI KÖLTŐI NAPSZAK	
VATKÁNI ÉS NEMET AUTÓK JELZÉSE	SOSE ÁLL MEG! INDUL A KURAI			HUSÁNG KUTYA		A FEJÉRE KÖLTŐIEN GÁRDA TAGJAI	
NYÍLÁS, TAJ-SZÓVAL		MAGASZ-TOS A JOULE JELE					
E					HAJ-LEKONY ÖNTÖZŐ-CSÓ		!

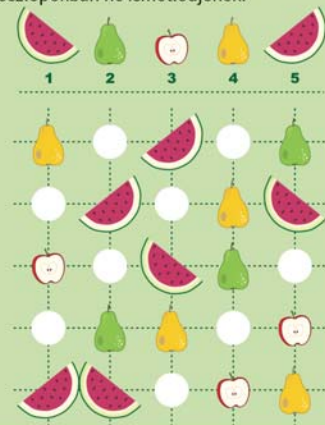
PIROSKA ÚTJA

Segíts Piroskának eljutni a nagymamájához!

GYÜMÖLCSSZUDOKU

Írd a megfelelő ábra sorszámát az üres helyekre úgy, hogy se a sorokban, se az oszlopokban ne ismétlődjenek!

Sudoku Írjon a nagyobbik ábrákba 1 és 9 közötti számokat, a 6x6-osba A és F közötti betűket. Se a sorokban, se az oszlopokban és a vastag vonallal határolt területeken belül se legyen ismétlődés!

			A		
	B			D	
		A			
C	E	B			
	F			E	

			6	2		8	4
		4	5				1
		2				3	
		6		3			
			2			1	
5	4	9	1			2	
8						1	9
9							
	3	5					6

					5		
		8	1	6			
		3				7	
	4		2				
		7	5	8		4	
					4	6	9
	1		2	4	6		8
			7				5
7			3			4	

Megtalálja a Várnegyed online is:

varnegyed.hu

facebook.com/varnegyed

A VIRÁG BENEDEK HÁZ NYÁRI PROGRAMJAI

07.27. Tibor vagyok, de hódítani akarok
19:30 Filmvetítés és kerekasztal-beszélgetés

08.01. Retro Kertmozi
20:30 Nepp József: Hófehér (1983)

08.02. Pálcikaembertől a kiállításig
A Valdor Art Rajz- és Festőiskola tanulóinak munkái
14:00 A kiállítás szeptember 4-ig megtekinthető

08.08. Vadon nőtt étterem
Kóstolóval egybekötött előadás az
19:00 ehető virágokról

08.13. ViGaD Zenekar koncert
19:00 és délszláv táncház

1013 Budapest, Döbrentei utca 9.
További részletek a www.maraikult.hu weboldalon.

MáraiKult

8 helyszínen várunk az I. kerületben

MáraiKult
1013 Budapest,
Krisztina tér 1.

Jókai Anna Szalon
1011 Budapest,
Iskola utca 28.

Borsos Miklós Emléklakás
1014 Budapest,
Úri utca 6.

Várnegyed Galéria
1015 Budapest,
Batthyány utca 67.

Virág Benedek Ház
1013 Budapest,
Döbrentei utca 9.

Vízvárosi Klub
1015 Budapest,
Batthyány utca 26.

Tér-Kép Galéria
1016 Budapest,
Krisztina körút 83-85.

Országház utcai Könyvtár
1014 Budapest,
Országház utca 13.

Élmény és inspiráció Buda szívében

www.marai Kult.hu

